

PRITARTA
Vilniaus rajono savivaldybės
Mero 2025 m. birželio 5 d.
potvarkiu Nr. M 22-2501 (2.1E)

PATVIRTINTA
Vilniaus r. Kabiškių vaikų lopšelio-darželio
direktoriaus 2025 m. birželio 9 d.
įsakymu Nr. V-71 (1.3)

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1.1. Požiūris į vaiką ir jo ugdymą(si)

Vilniaus r. Kabiškių vaikų lopšelis-darželis (toliau Lopšelis-darželis) savo veiklą grindžia Lietuvos Respublikos Konstitucija, Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencija, Lietuvos Respublikos civiliniu kodeksu, Lietuvos Respublikos darbo kodeksu, Lietuvos Respublikos švietimo įstatymu, Lietuvos Respublikos biudžetinių įstaigų įstatymu, Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimais, Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro įsakymais, Savivaldybės tarybos sprendimais, Savivaldybės mero potvarkiais, kitais teisės aktais.

Ikimokyklinio ugdymo veiklą Lietuvoje reglamentuojantys teisės aktai akcentuoja visapusišką vaiko raidą – intelektinę, emocinę ir fizinę, kurios yra būtinos asmenybės brandai ir sėkmingai socializacijai. Šis ugdymas skatina vaiko savarankiškumą, kūrybiškumą, iniciatyvumą bei gebėjimų ugdymą, kartu puoselėjant jo individualumą. Taip pat užtikrinamas sklandus perėjimas tarp ikimokyklinio ir pradinio ugdymo, padedantis formuoti nuoseklią mokymosi patirtį.

Ikimokyklinis ugdymas pagrįstas pagarba kiekvieno vaiko unikalumui ir teisėms. Vaikas laikomas aktyviu mokymosi proceso dalyviu, kuris pažįsta pasaulį per žaidimą, patirtį ir socialinę sąveiką. Ugdymo procesas apima visus vaiko raidos aspektus, atsižvelgiant į jo amžiaus ypatumus ir individualius poreikius.

Ikimokyklinio ugdymo įstaigose kuriama motyvuojanti, vaikui palanki aplinka, skatinanti visapusišką jo raidą bei ugdanti saugumo ir pasitikėjimo jausmą. Grupės erdvės pritaikytos įvairių poreikių vaikams, aprūpintos metodinėmis, lavinamosiomis ir edukacinėmis priemonėmis, kurios skatina aktyvų mokymąsi bei gebėjimų ugdymą.

Ugdymo metodai parenkami atsižvelgiant į kiekvieno vaiko raidos ypatumus ir individualius poreikius, o pozityvi atmosfera skatina vaikus jaustis saugiai, stiprina jų pasitikėjimą tiek pedagogais, tiek savimi. Siekiant kuo palankesnių sąlygų vaikų vystymuisi, ugdymo aplinka ir priemonės nuolat tobulinamos.

Vaikas skatinamas aktyviai dalyvauti ugdymo procese, savarankiškai veikti ir išreikšti savo mintis bei idėjas. Pedagogai stebi ir fiksuoja vaiko pasiekimus, leidžiančius atpažinti jo gabumus ir sudaryti individualizuotas, motyvuojančias ugdymo programas.

Mūsų požiūris į vaiką yra holistinis ir kūrybiškas. Vaikas laikomas aktyviu ir unikaliu asmeniu, turinčiu savo prigimtines galias, interesus, patirtį ir poreikius. Kiekvienas vaikas turi teisę į ugdymą, kuris remiasi pagarba jo asmenybei, individualumui ir teisėms. Ugdymas turi būti lanksčiai pritaikytas, kad vaikas galėtų augti ir tobulėti tiek intelektualiai, tiek socialiai, emociškai ir fiziškai. Skatiname vaiko autonomiją, atsakomybę ir savarankiškumą, suteikdami jam galimybes savarankiškai priimti sprendimus, siekti tikslų ir išspręsti problemas.

Mūsų ugdymas remiasi nuomone, kad mokymasis yra nuolatinis procesas, įtraukiantis tiek formaliasias, tiek neformalias veiklas, ir turi atitikti vaiko amžių, interesus ir sugebėjimus. Siekiame, kad ugdymas būtų orientuotas ne tik į žinių perdavimą, bet ir į gebėjimų ugdymą, kurie padėtų vaikams tapti atsakingais, kūrybiškais ir savarankiškais asmenimis.

1.2. Ugdymą(si) grindžiančios vertybės

Mūsų Lopšelio-darželio ugdymo sistema grindžiama vertybėmis, kurios padeda formuoti atsakingus, kūrybiškus ir pilnaverčius piliečius:

- ✓ vaiko orumas – kiekvieno vaiko nelygstamos vertės, autentiškumo, unikalumo pripažinimas ir puoselėjimas;
- ✓ vaiko gerovė – vaikų gerovės pirmumo pripažinimas, puoselėjant vaiko saugumą, sveikatą, darną su savimi ir kultūrine, socialine bei fizine aplinka;
- ✓ saviraiškos laisvė – kiekvieno vaiko kūrybinio potencialo ir laisvės išreikšti save pripažinimas, palaikymas ir skatinimas;
- ✓ lygiavertis dalyvavimas – lygiavertėmis sąveikomis grindžiamo ugdymo(si) vertės pripažinimas, sudarant maksimalias sąlygas kiekvienam vaikui dalyvauti bendrame ugdymosi procese ir pašalinant ugdymosi kliūtis;
- ✓ lygiateisiškumas ir teisingumas – vienodų teisių augti ir ugdytis visiems pripažinimas, užtikrinant galimybes kiekvienam vaikui optimaliai vystyti ir reikšti savo potencines galias nepriklausomai nuo priežasčių, susijusių su lytimi, sveikata, socialine ir kultūrine padėtimi. Minimizuojamos atskirties ir diskriminavimo galimybės, atstovaujama vaikų teisėms mokykloje ir už jos ribų;
- ✓ pagarba, tolerancija ir atvirumas įvairovei – atviros, pagarba, empatija ir tolerancija grindžiamos ugdymo(si) aplinkos kūrimas, pripažįstant įvairovę kaip vertybę ir sudarant sąlygas visiems vaikams sėkmingai dalyvauti, natūraliai priimant prigimtinius ir kultūrinius skirtumus;

✓ bendruomeniškumas, demokratija ir pilietiškumas – pagarba asmeniui grindžiamos demokratinės aplinkos kūrimas, priklausymo bendruomenei jausmo puoselėjimas, atsakomybės už save ir kitus ugdymasis;

✓ kultūrinis tapatumas – pagarbos savo šalies kultūrai (gimtajai kalbai, etninei kultūrai, tautos istorijai) puoselėjimas, padedant vaikui išreikšti save kaip savo šalies kultūros dalyvį ir kūrėją ir pozityviai priimti kitų kultūrų savitumą.

1.3. Vaikų poreikiai

Vaikų poreikiai yra įvairūs ir priklauso nuo jų amžiaus, interesų bei vystymosi etapo. Pagrindiniai vaikų poreikiai, į kuriuos atsižvelgiame ugdymo procese:

✓ **Fiziniai poreikiai** – reguliari fizinė veikla, tinkama mityba ir sveikatos priežiūra, užtikrinanti jų fizinę gerovę.

✓ **Emociniai poreikiai** – saugi, palaikanti ir skatinanti aplinka, kurioje vaikas gali išreikšti savo emocijas ir ugdyti emocinį atsparumą.

✓ **Intelektiniai poreikiai** – skirtingo sudėtingumo užduotys ir veiklos, atitinkančios vaiko intelektualius sugebėjimus, skatinančios smalsumą ir norą mokytis.

✓ **Socialiniai poreikiai** – galimybė kurti ryšius su bendraamžiais, mokytis bendradarbiauti ir dalytis.

✓ **Kultūriniai poreikiai** – galimybė pažinti savo ir kitų kultūras, ugdyti toleranciją ir pagarbą įvairovei.

1.4. Tėvų (globėjų) ir vietos bendruomenės poreikiai

Tėvai (globėjai) ir vietos bendruomenė yra esminiai partneriai vaiko ugdymo procese. Poreikiai, su kuriais susiduriame, apima:

✓ **Tėvų (globėjų) informavimas ir dalyvavimas** – užtikriname, kad tėvai (globėjai) būtų nuolat informuoti apie vaiko pasiekimus, iššūkius ir ugdymo procesą, taip pat skatiname jų aktyvų dalyvavimą pamokose ir renginiuose.

✓ **Tėvų (globėjų) ugdymas** – teikiame tėvams (globėjams) galimybes mokytis ir tobulėti, kad jie galėtų geriau suprasti savo vaiko poreikius ir tapti efektyvesniais auklėtojais.

✓ **Bendruomenės palaikymas** – kuriame bendruomenę, kurioje tėvai (globėjai), pedagogai ir vietos organizacijos bendradarbiauja, siekdami vaiko gerovės ir užtikrindami įvairių poreikių tenkinimą.

1.5. Regiono ypatumai

Vilniaus r. Kabiškių vaikų lopšelis-darželis įsikūręs vaizdingoje kaimo vietovėje. Žalumos vaizdai pro Lopšelio-darželio langus nuteikia pozityviai, ragindami saugoti švarią

gamtinę aplinką. Taigi pati gamta suteikia Lopšeliui-darželiui organizuoti tikslinę veiklą, skatinančią branginti švarų vandenį, tyrą orą ir sveikatą, kaip vieną svarbiausių gyvenimo vertybių.

Lopšelyje-darželyje veikia 4 grupės: 2 lietuvių ugdomąja kalba ir 2 lenkų ugdomąja kalba. Mūsų įstaigoje dirba kompetentingi, patyrę pedagogai, gebantys keistis, aktyviai ieškantys naujovių, turintys atitinkamas kvalifikacines kategorijas. Lopšelio-darželio pedagogai siekia ugdymo(si) kokybės, bendradarbiavimo bei pagalbos šeimai. Tenkiname vaiko poreikius visose raidos srityse. Atliepiant nuolat kintančius bendruomenės poreikius, atsižvelgiant į aukščiausiai išvardintas valstybės prioritetus, siekiame, kad vaikas būtų fiziškai aktyvus, augtų saugioje aplinkoje ir nebūtų kenkiama jo fizinei, dvasinei, psichinei sveikatai.

Vaikas – svarbiausias asmuo. Jam sudarytos sąlygos augti, tobulėti, išreikšti save. Vaikas priimamas kaip asmenybė, garantuojamos teisės ir galimybės augti sveiku, jaustis saugiu, būti mylimu. Lopšelyje-darželyje veikia Vaiko gerovės komisija. Glaudžiai bendradarbiaujame su Vilniaus rajono Visuomenės sveikatos biuru. Visuomenės sveikatos biuro specialistų vedami užsiėmimai pateikia daug informacijos apie kūno sandarą, jo priežiūrą, subalansuotą ir sveiką gyvenseną kiekvieną mėnesį leidžiamose stenduose, sveikatos veiklose vykdam ankstyvąją neinfekcinių ligų programą.

Vaikai – pažeidžiama ir pati savęs negalinti apsaugoti visuomenės dalis. Užteršta aplinka, nesveika mityba ir kiti neigiami aplinkos faktoriai stipriai įtakoja vaiko organizmą bei asmenybės formavimąsi, todėl išlieka svarbu jau vaikystėje formuoti sveikos gyvensenos, ekologines nuostatas. Dalis tėvų (globėjų) negeba ar negali skirti pakankamai dėmesio, lėšų tinkamam vaikų gyvenimo būdui, laisvalaikiui organizuoti, taip pat pastebima, kad didelę dienos dalį vaikas praleidžia ugdymo institucijoje, todėl svarbus vaidmuo stiprinant vaikų sveikatą tenka ugdymo įstaigai.

Mūsų ugdymo sistema yra pritaikyta regiono specifikai. Atsižvelgiame į vietos kultūrinės, socialinės ir ekonominės ypatybes, siekdami sukurti ugdymo kontekstą, kuris atitiktų šios bendruomenės poreikius. Ypatingas dėmesys skiriamas regiono tradicijoms, istorijai ir vertybėms, taip pat bendruomenės, Lopšelio-darželio ir šeimos bendradarbiavimui.

1.6. Lopšelio-darželio savitumas

Mūsų Lopšelis-darželis yra bendruomenės centro dalis, kurioje ugdymo procesas yra grindžiamas šiais ugdymo nuostatais:

✓ **Individualizacija** – kiekvienam vaikui suteikiama galimybė augti savo tempu, atsižvelgiant į jo gebėjimus ir poreikius.

✓ **Kūrybiškumas ir inovacijos** – mūsų įstaigoje skatinamas vaiko kūrybiškumas per įvairias veiklas, projektus ir technologijas, taip padedant vaikui atrasti ir plėtoti savo stipriąsias puses.

✓ **Atvirumas ir įtraukimas** – mūsų ugdymo sistema yra atvira įvairioms nuomonėms, idėjoms ir kūrybiškumui, įtraukiant tiek vaikus, tiek tėvus (globėjus) ir bendruomenę.

✓ **Sveikata ir gerovė** – rūpinamės vaiko emocine, fizine ir psichine sveikata, užtikrindami, kad kiekvienas vaikas būtų apsaugotas nuo neigiamų aplinkybių ir galėtų augti sveikai bei laimingai.

II SKYRIUS

IKIMOKYKLINIO UGDYMO PRINCIPAI

Programos turinys parengtas vadovaujantis svarbiausiais ikimokyklinio ugdymo principais:

✓ **Ugdymo(si) ir priežiūros vienovės** – siekti ilgalaikio, nuolatinio, saugaus vaiko emocinio ryšio su mokytoju, kuris sukuria prielaidas visavertei vaiko raidai ir ugdymui(si).

✓ **Vaiko raidos ir ugdymo(si) dermės** – atsižvelgti ir skatinti visapusišką vaiko raidą – fizinę, emocinę, socialinę, pažinimo, komunikavimo, meninę raišką.

✓ **Žaismės** – atsižvelgti į žaislingumą, kaip į pagrindinį bruožą, neatsiejama nuo tyrinėjimo, eksperimentavimo, fantazavimo.

✓ **Sociokultūrinio ir kryptingumo** – ugdyti žmogiškąsias, tautines ir pilietines vertybes, kurios padės vaikui įsitraukti į supančią kultūrinę aplinką ir didins atvirumą kultūrinei bei kalbinei įvairovei.

✓ **Integralumo** – siekti visuminės vaiko raidos.

✓ **Įtraukties** – sudaryti sąlygas kiekvienam vaikui ugdytis, plėtoti savo galias, gauti reikiamą pagalbą, patirti sėkmę, atsižvelgiant į ugdymosi poreikių įvairovę.

✓ **Kontekstualumo** – siekti vaiko ugdymo(si) patirčių aktualumo, prasmingumo, ugdymą vykdant estetiškuose, į veiklą įtraukiančiuose, vaiko iniciatyvoms atvirose artimiausios socialinės, kultūrinės, kalbinės ir gamtinės aplinkos kontekstuose.

✓ **Vaiko ir mokytojo bendro veikimo** – siekiama atsižvelgti į vaiko poreikius, interesus, iniciatyvas, nuomonę, drauge priimant sprendimus. Ugdytojo ir ugdytinio lygiavertė sąveika.

✓ **Lėtojo ugdymo(si), užtikrinančio gilių įsitraukimą** – išgyventi ir pajusti kiekvieną *čia ir dabar* momentą, kai skiriama pakankamai laiko kasdieniniai rutinai, tyrinėjimo ar kūrybos procesui, nuostabai ir atradimo džiaugsmui.

✓ **Reflektyvaus ugdymo(si)** – draugiškas mokytojo ir vaiko rezultatų apmąstymas ir tolesnis veikimas.

✓ **Šeimos ir mokyklos partnerystės** – darna ir prieinamumas šeima-darželis rengiant Programą.

III SKYRIUS

TIKSLAS, UŽDAVINIAI, UGDYMO SI REZULTATAI

Tikslas – atsižvelgiant į vaikų prigimtines galias, patirtį, poreikius, šeimos ir bendruomenės susitarimus, kurti lanksčius edukacinius kontekstus, kurie įgalina vaikus išsiugdyti pasitikėjimą savimi, rūpinimąsi savimi ir kitais, kultūrinį bei socialinį jautrumą, komunikavimo, lankstaus mąstymo, kūrybiškumo, mokėjimo mokytis pradmenis, kartu integruojant sveikatos stiprinimo principus, kurie skatintų fizinę, psichinę ir emocinę gerovę.

Tai pasiekama per aktyvų ir sveiką gyvenimo būdą, tvarų požiūrį į sveikatą, emocinį atsparumą bei gebėjimą atpažinti ir valdyti streso šaltinius, taip suteikiant vaikui įrankius ir žinias, reikalingas sveikam ir pilnaverčiam gyvenimui.

Uždaviniai:

✓ teikti kokybišką, atitinkantį vaiko poreikius ikimokyklinį ir priešmokyklinį ugdymą;

✓ užtikrinti sveiką ir saugią ugdymo(si) aplinką;

✓ užtikrinti gimtosios ir valstybinės kalbos ugdymo kokybę;

✓ žadinti vaiko kūrybiškumą, atsižvelgiant į kiekvieno vaiko polinkius ir gebėjimus;

✓ teikti vaikui reikiamą švietimo ir kitą pagalbą;

✓ saugoti ir stiprinti vaiko fizinę ir psichinę sveikatą;

✓ užtikrinti specialiųjų poreikių turinčių vaikų integraciją į bendrąsias ugdomąsias veiklas;

✓ ieškoti ir taikyti inovatyvius darbo metodus ir formas, atitinkančias vaiko amžiaus tarpsnio bei individualius poreikius;

✓ individualizuoti ir diferencijuoti ugdymo turinį, atsižvelgiant į ikimokyklinio, priešmokyklinio ugdymo tikslus, vaiko raidos ypatumus, ugdymosi poreikius ir interesus;

✓ kurti saugią, modernią ugdymo(si) aplinką, būtiną skirtingų ugdymosi poreikių turintiems vaikams siekti asmeninio tobulėjimo.

Uždaviniams įgyvendinti numatome lanksčias ugdymo(si) sąlygas, kurios skatins vaiko galių auginimą ir padės vaikams tapti: pasitikintiems, besirūpinantiems savimi ir kitais, jautriems kultūrinei ir socialinei įvairovei; komunikabiliems; lanksčiai mąstantiems, kūrybingiems, sėkmingai besimokantiems.

Ugdymo(si) rezultatai. Įgyvendinus šiuos uždavinius bus pasiekti šie ugdymo(si)

rezultatai:

Pasitikėjimas savimi ir savitarpio rūpinimasis:

✓ Vaikas įgis pasitikėjimą savo gebėjimais ir savimi. Jis išmoks atpažinti ir išreikšti savo emocijas, dalytis mintimis ir patirtimi su kitais. Per kūrybinius užsiėmimus, grupinius projektus ir diskusijas taps labiau sąmoningas savo jausmams ir gebės tinkamai reaguoti į juos.

✓ Vaikas įgis gebėjimą rūpintis savimi ir kitais, supras savo emocijas ir kūną, taip stiprindamas emocinę sveikatą ir savitarpio pagalbos įgūdžius.

Kultūrinis ir socialinis jautrumas:

✓ Vaikas išmoks gerbti ir vertinti įvairias kultūras, kalbas ir tradicijas. Jis taps jautresnis socialiniams ir kultūriniams skirtumams, ugdydys toleranciją ir pagarbą įvairiems žmonėms ir jų požiūriams.

✓ Skatindami bendruomenės dalyvavimą ir organizuodami projektus apie toleranciją, vaikas ugdydys bendruomeniškumo jausmą ir prisidės prie teigiamo socialinio klimato kūrimo.

Komunikavimo įgūdžiai:

✓ Vaikas išmoks efektyviai bendrauti ir dalytis idėjomis su kitais. Grupiniai projektai, diskusijos ir vaidinimai padės ugdyti gebėjimą aiškiai ir įtakingamai reikšti savo mintis tiek žodžiu, tiek ne žodžiu (pvz., per piešinius, kūrybinius darbus ar šokį).

✓ Vaikas išmoks klausytis kitų, suprasti ir vertinti jų nuomones bei aktyviai dalyvauti diskusijose, taip lavindamas savo socialinius ir kalbinius įgūdžius.

Lankstus mąstymas ir kūrybiškumas:

✓ Vaikas įgis gebėjimą mąstyti kūrybiškai, spręsti problemas ir generuoti naujas idėjas. Kūrybiniai užsiėmimai ir problemų sprendimo žaidimai skatins jo gebėjimą mąstyti įvairiais būdais ir keisti požiūrį į iššūkius.

✓ Per praktines veiklas, tokias kaip rankdarbiai, rašymas, video kūrimas ir galvosūkių sprendimas, vaikas ugdydys savo kūrybiškumą ir mąstymo lankstumą, kas leis jam prisitaikyti prie gyvenimo iššūkių.

Fizinė, psichinė ir emocinė gerovė:

✓ Vaikas įgis sveiko gyvenimo būdo įgūdžių, taip skatindamas savo fizinę gerovę per reguliarias fizines veiklas (pvz., bėgimą, komandos žaidimus, jogos pratimus). Taip pat išmoks atpažinti ir valdyti stresą, stiprindamas savo emocinį atsparumą.

✓ Per užsiėmimus apie emocijų valdymą, streso atpažinimą ir atsparumo ugdymą vaikas įgis įgūdžių, kurie padės jam išlikti psichologiškai sveikam ir stabiliam.

Gebėjimas mokytis ir tvarus požiūris į sveikatą:

✓ Vaikas išmoks planuoti savo laiką ir spręsti problemas, ugdydamas organizacinius ir savarankiškumo įgūdžius. Jis mokysis iš patirties, kas padės jam geriau prisitaikyti prie naujų situacijų ir iššūkių.

✓ Vaikas įgis sveikos gyvensenos principų žinių, susijusių su mityba, fiziniu aktyvumu ir psichine gerove. Jis įgis įgūdžių, kaip priimti sveikus sprendimus ir rūpintis savo sveikata bei aplinka.

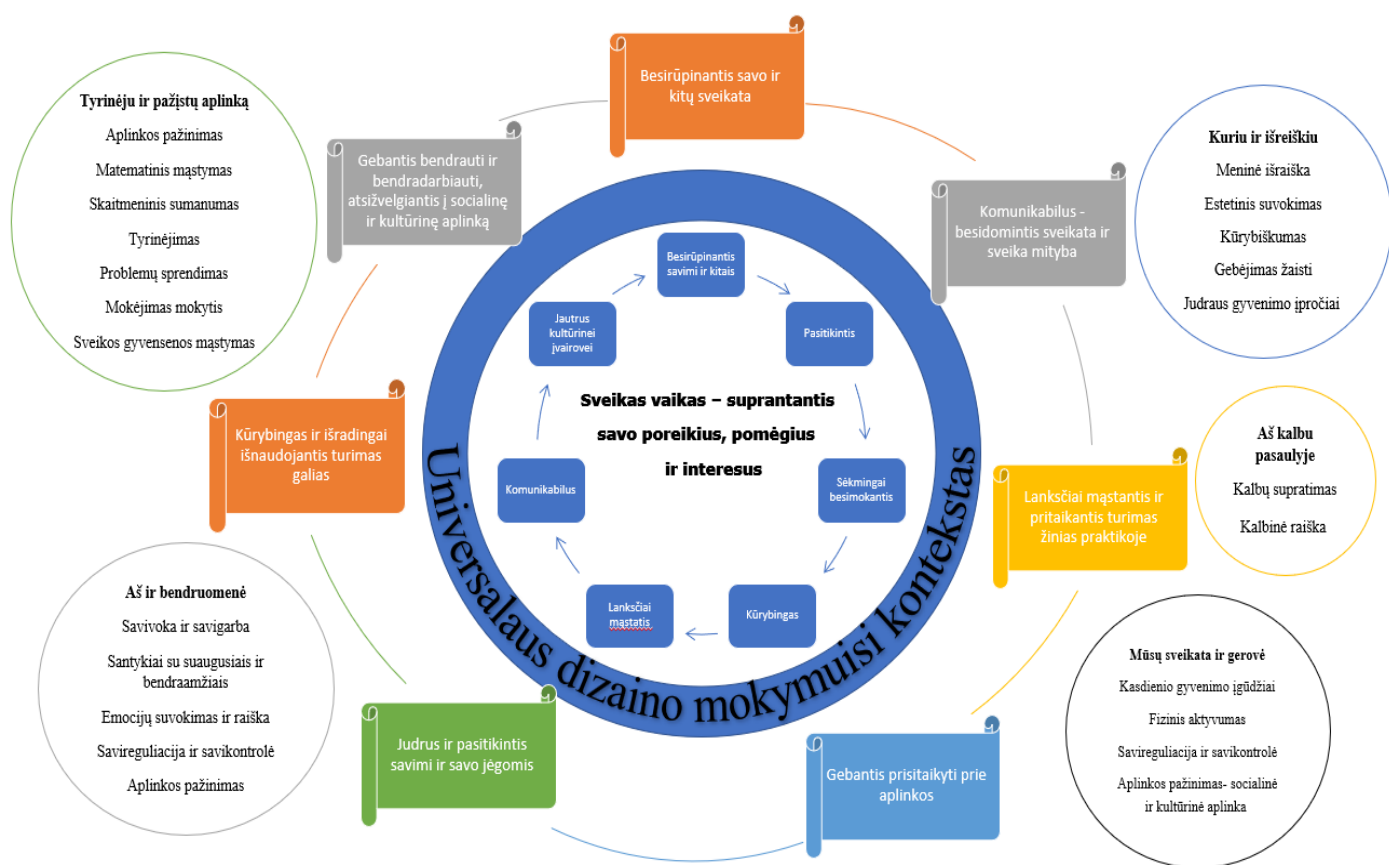
IV SKYRIUS

UGDymo(SI) TURINYS, PROCESAS IR APLINKA

4.1. Ugdymo(si) turinys

Programa sukurta apimant šias vaiko raidą skatinančio visuminio ikimokyklinio ugdymo(si) sritis: „Mūsų sveikata ir gerovė“, „Aš ir bendruomenė“, „Aš kalbų pasaulyje“, „Tyrinėju ir pažįstu aplinką“, „Kuriu ir išreiškiu“. Ugdymo(si) turinys (pav.) yra sudarytas taip, kad atitiktų vaiko prigimtines galias, poreikius ir patirtį, skatindamas sveiką, kūrybišką ir atsparų gyvenimo būdą.

Turinio pagrindą sudaro šios pagrindinės sritys:

Pav. Ugdymo turinys

Ugdymo(si) sritis „Mūsų sveikata ir gerovė“

Siekiamybė		
Pasiekimų sritis	Vertybinė nuostata	Esminiai gebėjimai
Kasdieniniai gyvenimo įgūdžiai	Domisi, kas padeda augti sveikam ir saugiam.	Esant galimybei renkasi sveikatai palankų maistą, savarankiškai pavalgo, pasirūpina savo kūno švara, prisideda prie aplinkos tvarkos palaikymo, rodo pradinį saugaus elgesio įgūdžius, pasako, kaip saugiai elgtis gatvėje, buityje, gamtoje ir su nepažįstamais žmonėmis.
Fizinis aktyvumas	Noriai juda, mėgsta judrią veiklą ir žaidimus.	Tiksliai ir koordinuotai šliaužia, ropoja, eina, bėga, lipa, išlaiko pusiausvyrą judėdamas, meta, gauda ir spiria kamuolį, spontaniškai ir tikslingai atlieka kasdienes veiksmus, kuriems būtina akių ir rankos koordinacija bei išlavėjusi smulkioji motorika, derina judesius poroje, grupėje šokdamas ar žaisdamas.
Savireguliacija ir savikontrolė	Nusiteikęs valdyti dėmesį, emocijų raišką ir elgesį.	Sutelkia dėmesį ir pastangas veiklai, dažniausiai laikosi tvarkos ir susitarimų, bendraudamas su kitais elgiasi mandagiai, stengiasi kontroliuoti savo žodžius ir veiksmus, įsiaudrinęs geba nusiraminti.
Aplinkos pažinimas – socialinė ir kultūrinė aplinka	Nori pažinti ir suprasti aplinkinį pasaulį, džiaugiasi sužinojęs ką nors naują.	Pažįsta jam suprantamus socialinius, kultūrinius ir gamtos objektus bei reiškinius.

Turinio aspektai	Turinio skyriai	Turinio gairės	Vaiko gebėjimai pagal amžiaus tarpsnį
Fizinis aktyvumas	Judėjimo džiaugsmo patyrimas	Taisyklinga laikysena. Motorikos lavėjimas. Saugus judėjimas. Laisvas judėjimas: bėgiojimas, šokinėjimas, laipiojimas. Žaidimai su kamuoliais. Orientacija erdvėje. Fizinį ypatybių lavinimas.	1–3 metai: vaikščioti ir išlaikyti pusiausvyrą mokosi eidamas sumažinto ploto paviršiumi, įveikdamas kliūtis, lipdamas į kalniuką. Judėdamas laisvoje erdvėje, žaisdamas judriuosius žaidimus, nuo greito ėjimo pereina prie bėgimo. 3–6 metai: juda spontaniškai, atlieka veiksmus su skirtingo dydžio, svorio ar formos priemonėmis, žaidžia įvairus imitacinius bei judriuosius žaidimus, kuriuose lavinami visi pagrindiniai

			judesiai. Išbando įvairiausius ėjimo ir bėgimo būdus.
	Judesių tikslumo siekimas	Pirštų ir plaštakos motorikos stiprinimas. Akies ir rankos koordinacija: dėlioiant, konstruojant, verčiant, piešiant. Judesių tikslumo lavinimas kasdieninėje veikloje (valgymas, stalo dengimas, rengimasis, buities įrankių naudojimas).	• 1–3 metai: pradeda lankstyti ranką per riešą, pratinasi pasukti riešą, apversti plaštaką delnu žemyn, į viršų, mostelėti plaštaka, vis tiksliau atlikdamas judesius, kuriuos lavinti padeda savarankiškas valgymas, ko nors vienas ant kito dėliojimas, užsukimas, atsukimas, darinėjimas, įrankių naudojimas; • 3–6 metai: lavina rankos judesių tikslumą, akies ir rankos koordinaciją ką nors dėliodamas, konstruodamas, verdamas, piešdamas ir kt. Judesių tikslumą vaikas lavina mokydamasis pats valgyti, dengti stalą, rengtis, naudodamas buities įrankius;
Sveika mityba	Maisto įvairovės pažinimas	Sveiko maisto piramidė. Vaisiai ir daržovės. Žaidimai: „Sveika-nesveika“, „Valgoma-nevalgoma“, „Atspėk“. Maisto gaminimo procesai. Virtuvė ir jos įrenginiai. Saugus darbo taisyklės virtuvėje. Receptų knygos.	• 1–3 metai: su sveikatai palankiu maistu susipažįsta valgydamas su mokytoju ir kitais vaikais, girdėdamas suaugusiųjų paaiškinimus, žiūrindamas knygeles, korteles, piešinius. Matydamas estetiškai patiektą, skleidžiantį šviežią kvapą maistą, jį skanaudamas ir nuolat girdėdamas vaisių, daržovių bei kitų maisto produktų pavadinimus, vaikas kaupia atitinkamą žodyną. • 3–6 metai: aiškinasi, klauso skaitomų tekstų, komentarų apie sveiko maisto naudą, sužino, ką valgyti yra naudingiau sveikatai; tyrinėja sveiko maisto piramidę; dėlioja savo dienos meniu iš kortelių su sveiko maisto produktais; dėlioja mąstymo žemėlapius, pats vienas kitam aiškina, kuris maistas palankus sveikatai, o kuris – ne, savo nuomonę argumentuoja. Įsitraukia į sveikų ir skanių gėrimų bei užkandžių gamybą.
	Elgesys prie stalo	Stalo etiketas. Stalo įrankiai ir indai. Asmens higienos įgūdžių formavimas. Stalo serviravimo įgūdžių formavimas. Maisto produktų tyrinėjimas. Atliekų tvarkymo įgūdžių formavimas.	• 1–3 metai: mokosi valgyti savarankiškai, naudotis stalo įrankiais ir pasirinkti, su koku stalo įrankiu valgyti skirtingą maistą. • 3–6 metai: mokosi elgesio taisyklių prie stalo: prieš valgį nusiplauti rankas, valgyti neskubant, gerai sukramtant maistą, jį skanaujant, prie stalo ramiai pasikalbant, padėkojant. Klausosi skaitomų tekstų ir pasakojimų apie tai, kodėl svarbu branginti ir tausoti maistą, jo nešvaistyti.

	Dienos ritmo pajauta	Dienotvarkės kūrimas. Dienos refleksija. Kasdieniai ritualai (maitinimasis, miegas, veiklos). Mano nuotaikos. Mano emocijų kaita.	• 1–3 metai: mokosi suprasti paveikslėliais sudėliotą savo grupės dienotvarkę, stebėti ir pasitikrinti, kas šią dieną jau įvyko, kas dar įvyks. Kasdieniai pasikartojantys ritualai, maitinimasis, miegas ir veiklos padeda vaikui orientuotis dienos laike. • 3–6 metai: skatinamas mokytojo ir atsižvelgdamas į Lopšelio-darželio dienos režimą, pats sudėlioja savo dienos ritmą paveikslėliais, keičiančiais įprastą dienos eigą, dienos ritmą. Ryte paveikslėliais pažymi, ką šiandien ketina veikti, o vakare reflektuoja, ar pavyko tai įgyvendinti. Tyrinėja savo nuotaikos ir energijos kaitą per dieną, žymėdamas paveikslėliais, aptardamas kaitos priežastis.
Mano dienos ritmas	Judėjimo ir poilsio ritmo pajauta	Dienos ritmas. Kūno poreikių pajauta ir atpažinimas (pavargimas, sunkus kvėpavimas, greitas širdies plakimas). Mano emocijos. Nusiramino būdai. Judėjimo galia muzikos ritmu.	• 1–3 metai: tyrinėja savo judėjimo ir poilsio ritmą, paveikslėliais dėliodamas savo veiklų eilę ir žymėdamas, ar tai buvo aktyvi, ar rami veikla. • 3–6 metai: mokosi atpažinti ženklus, kurie rodo, kad jo aktyviai judančiam kūnui reikia poilsio, kada jo nejudrioje būsenoje esančiam kūnui reikia judėjimo. Atlikdamas atsipalaidavimo, kvėpavimo pratimus, pajaučia, kaip jie nuramina tiek kūną, tiek ir emocijas ar sunkias mintis. Vaikas išbando įvairius kūno aktyvumo reguliavimo būdus.
Kūno švara ir aplinkos švara	Rūpinimasis švara	Higienos reikmenys. Asmens higienos įgūdžiai kasdieninėje veikloje. Dainelės, eilėraščiai ir pasakojimai apie bakterijas, virusus, asmens higieną. Mano garderobas. Drabužiai pagal metų laikus.	• 1–3 metai: susipažįsta su higienos reikmenimis, ugdo kūno priežiūros įgūdžius, kai pats, mokytojo skatinamas, drąsinamas, pamokomas, padedamas, prausia veidą, rankas ir nusišluosto, susišukuoja plaukus, nusirengia ir bando tvarkingai sudėti drabužius ir pan. • 3–6 metai: supranta, kodėl svarbu plauti rankas prieš valgi, pažaidus, susitepus, pasinaudojus tualetu, ir pratinasi tai daryti. Linksmos istorijos, vaikų aprangos pavyzdžių žiūrinėjimas skatina vaiką pamąstyti apie savo aprangą, diskutuoti, kas tvarkinga – netvarkinga, patinka – nepatinka, kurti patogios ir estetiškos vaikų aprangos modeliu.
	Tvarkos laikymasis	Daiktų rūšiavimas pagal dydį, spalvą, panaudojimą ir t.t. Tvarkos paslaptys. Tvarumas. Aplinka aplink	• 1–3 metai: mokosi laikyti tvarkos, kai rūšiuoja daiktus, tvarko žaislus, padedamas suaugusiųjų, arba savarankiškai pažaidęs padeda žaislus į vietą.

		mus. Saugus darželyje, gatvėje ir namuose. Grupės taisyklės. Žemė mūsų namai. Daiktai pagaminti žmogaus.	• 3–6 metai: žiūrinėja tvarkingos, patogios, estetiškos aplinkos nuotraukas, ieško patinkančios aplinkos vaizdų informaciniuose tinklalapiuose, diskutuoja apie savo grupės aplinką, įsitraukia į aplinkos pertvarkymo veiklas, ieškodamas sprendimų, kaip aplinką paversti lengvai tvarkoma, patogia, saugia, malonia akiai: simboliniais piešiniais grupėje ženklina daiktų laikymo vietas, kuria saugaus daiktų naudojimo taisykles ir pan.
	Saugus elgesys gatvėje	Šviesoforas, jo spalvų reikšmė. Kelio ženklai. Kelių eismo taisyklės. Pasakojimai apie saugų elgesį gatvėje.	• 1–3 metai: pažindamas šviesoforo spalvas, grupėje ir lauke žaisdamas eismo gatvėje žaidimus. • 3–6 metai: varto knygeles, klausosi istorijų, pasakojimų apie (ne)saugų elgesį gatvėje. Naudoja specialias saugumo priemones ir pasako, kodėl juos nešiodami žmonės yra saugesni. Pažindamas šviesoforo spalvas ir kelio ženklus, žaisdamas žaidimus, mokydamasis laikytis eismo ženklų ir taisyklių.
	Saugus elgesys buityje ir gamtoje	Saugus elgtis su buitiniais daiktais buityje bei lauke. Saugaus elgesio taisyklės kieme. Kaip ir pas ką kreiptis pagalbos nelaimės atveju. Saugus elgesys su gyvūnais. Miške tikinantis pavojai.	• 1–3 metai: drauge su suaugusiuoju mokosi saugiai žaisti, atsargiai elgtis su buities daiktais ir lauke. • 3–6 metai: aiškinasi, kokie pavojai slypi virtuvėje, vonioje, svetainėje, tėvų miegamajame. Kasdienių veiklų metu mokosi saugiai elgtis žaisdamas kieme, lauke, laikytis susitartų saugaus elgesio taisyklių. Aiškinasi, kaip elgtis, į ką kreiptis pagalbos nutikus nelaimėi. Mokosi atsakingai elgtis aplinkoje, kurioje yra gyvūnų; aiškinasi apie saugų pasibuvimą miške.

Ugdymo(si) sritis „Aš ir bendruomenė“

Siekiamybė		
Pasiekimų sritis	Vertybinė nuostata	Esminiai gebėjimai
Savivoka ir savigarba	Pasitiki savimi ir savo gebėjimais, gerbia save ir kitus.	Pažįsta savo kūną, įvardija lytį, supranta savo augimą ir gebėjimų tobulėjimą, prisistato kitam, komentuoja, kuo domisi, kas patinka (nepatinka), supranta ir gina savo bei kitų teises būti ir žaisti kartu, priskiria save savo šeimai, grupei, įstaigos bendruomenei, žino savo tautybę, tėvynę.

Emocijų suvokimas ir raiška	Domisi savo ir kitų emocijomis bei jausmais.	Atpažįsta, atliepia, įvardija, aptaria savo ir kitų emocijas ar jausmus, jų priežastis, įprastose ramiose situacijose emocijas ir jausmus išreiškia tinkamais, kitiems priimtinais būdais, žodžiais ir elgesiu atliepia kito jausmus.
Santykiai su suaugusiaisiais ir bendraamžiais	Nusiteikęs geranoriškai bendrauti ir bendradarbiauti su suaugusiaisiais ir bendraamžiais.	Pasitiki mokytojais, juos gerbia, ramiai jaučiasi su jais kasdienėje ir neįprastoje aplinkoje, iš jų mokosi, drąsiai dalinasi savo mintimis, žino, kaip elgtis su nepažįstamais suaugusiaisiais. Geranoriškai elgiasi su bendraamžiais, natūraliai priima kitų skirtumus, draugauja bent su vienu vaiku, supranta savo žodžių ir veiksmų pasekmes sau ir kitiems.
Aplinkos pažinimas	Nori pažinti ir suprasti aplinkinį pasaulį, džiaugiasi sužinojęs ką nors nauja.	Pažįsta jam suprantamus socialinius, kultūrinius objektus, juos įvardija ir apibūdina, žinojimą pritaikydamas žaidimuose ir kitose veiklose.
Savireguliacija ir savikontrolė	Nusiteikęs valdyti dėmesį, emocijų raišką ir elgesį.	Sutelkia dėmesį ir pastangas veiklai, dažniausiai laikosi tvarkos ir susitarimų, bendraudamas su kitais elgiasi mandagiai, stengiasi kontroliuoti savo žodžius ir veiksmus, įsiaudrinęs geba nusiraminti.

Turinio aspektai	Turinio skyriai	Turinio gairės	Vaiko gebėjimai pagal amžiaus tarpsnį
Kas aš?	Mano augimas	Augimo laiko juosta. Ūgio matavimas. Nuotraukos nuo gimimo iki dabarties. Žmogaus gyvenimo ciklas. Kaip atrodyčiau, ką veiksiu ateityje. Vardų žaidimas. Kuo aš unikalus. Kūno augimas. Savarankiškumo ugdymas.	1–3 metai: savo augimą pajaučia per didėjančią savarankiškumą kasdienėse veiklose, matuodamasis išaugtus drabužėlius ar batus, naudodamas ūgio matuoklius, žiūrindamas anksčiau darytas savo nuotraukas. 3–6 metai: savo galių pajauta plėtoja mokantis naujų dalykų, drąsiai imantis naujų sumanymų ir lyderystės. Žaisdamas, išitraukdamas iš mokytojo pasiūlytas savo augimo tyrinėjimo veiklas, vaikas išvelgia pokyčius, apibūdina savo kūno augimą ir naujai įgytus gebėjimus, savo asmenines savybes, stiprybes, sau priimtinausius mokymosi būdus, stiprina pasitikėjimą savimi ir savo gebėjimais. Darydamas klaidas ir jas taisydamas vaikas plėtoja atkaklumą, gebėjimą įveikti iššūkius.

Mano kūnas	Mano kūno galios. Mano atvaizdas veidrodyje. Knygų apie žmogaus kūną vartymas. Išorinės kūno dalys. Virškinimo, kvėpavimo, kraujotakos sistemos. Asmeninė mano erdvė.	• 1–3 metai: savo kūno ribas pajaučia suaugusiojo glaudžiamas, žaidinamas, kutenamas, kykuojamas, rengiamas bei kalbinamas. Išorinį kūno vaizdą ir kūno dalis tyrinėja per judrias veiklas, pajausdamas, patirdamas, ką kuri kūno dalis daro, kaip juda, stebėdamas save veidrodyje bei vandens paviršiuje, ant blizgių daiktų paviršių, žaisdamas šešėlių žaidimus. • 3–6 metai: tyrinėja judėjimo ir atramos, virškinimo, kvėpavimo, kraujotakos sistemas, vartydamas enciklopedijas vaikams, žiūrėdamas informacinius filmukus, taikydamas vaikams skirtas papildytosios realybės technologijas, atlikdamas eksperimentus. Mokytojo padedamas, tyrinėja ir mokosi pajauti savo asmeninės erdvės ribas, suprasti savo privatumą. Aiškina, ką suprato, kuo ypatingas kūnas, ką jis gali, ko negali.
Mano emocijos, elgesys	Emocijų rūšys. Veido mimika. Kūno kalba: gestai, judesiai-elgesys. Istorijų veikėjų jausmų, emocijų paieška ir nagrinėjimas. Emocijų žaidimas. Savo jausmų atpažinimas ir įvardijimas.	• 1–3 metai: kasdienėse grupės veiklose kilusias savo emocijas (džiaugsmą, liūdesį, pyktį, nuostabą, baimę) išreiškia veido mimika, gestais, balsu, žodžiais, kūno poza, kai suaugusieji susitapatina su jų patiriamomis emocijomis, jautriai į jas reaguoja, atliepia vaiko emocinius poreikius. Šiuo laikotarpiu vaikas mokosi emocijas atpažinti ir įvardyti, nuotaikoms žymėti naudoja emocijų veidelius, spalvas, nuotraukas, „emocijų termometrus“. • 3–6 metai: žaisdamas vaidmenų ir naratyvinius žaidimus, tyrinėdamas ir žymėdamas, kaip jaučiasi, klausydamasis skaitomų istorijų, žiūrėdamas filmukus, aiškinasi, diskutuoja ir vis geriau atpažįsta bei įvardija įvairias savo ir kitų emocijas, jas sukėlusias situacijas bei priežastis.

	Mano pomėgiai, poreikiai, interesai	Mėgstu – nemėgstu. Įdomu – neįdomu. Noriu – nenoriu. Noriu sužinoti. Žaidimai. Mano šeimos narių pomėgiai. Kuo galiu susidomėti?	• 1–3 metai: savo poreikius valgyti, žaisti, miegoti ir kt. vaikas mokosi parodyti veido mimiką, garsais, gestais, galvos linktelėjimu išreikšdamas sutikimą ar papurtydamas galvą į šonus („ne“), pirmaisiais žodžiais, kai yra jautriai globojamas, žaidinamas, kalbinamas grupės mokytojo. • 3–6 metai: įsitraukia į žaidimus, įvairias veiklas, kurios padeda patirti ir suprasti: noriu – nenoriu, mėgstu – nemėgstu, įdomu – neįdomu, paskatina atpažinti, tyrinėti, įvardyti ir skirtingais būdais (emocine reakcija, pasirinkimu, piešiniu, žodžiais ar kt.) suaugusiesiems ir kitiems vaikams parodyti savo poreikius, pomėgius, interesus.
Aš tarp kitų	Skirtybių priėmimas ir lygiavertis dalyvavimas	Skirtybių toleravimas, pasitikėjimas, elgesys be patyčių. Lygybės supratimas ir praktikavimas. Pagarba, supratimas, priėmimas kalbančius kitaip, besielgiančius, kitaip, neįgaliuosius, mažiau gebančius.	• 1–3 metai: mokosi įžvelgti kilusio nesutarimo esmę, išgirsti kiekvieno nesutarimo dalyvio nuomonę ir ieškoti išeikių. Padedant mokytojiui, vaikas mokosi atpažinti patyčias ir būdus, kaip jų išvengti. • 3–6 metai: įsitraukia į mokytojo inicijuotas veiklas, grupei bendrų sprendimų priėmimą, bendras diskusijas, drauge siūlo idėjas, kaip pertvarkyti grupės ar lauko aplinką, jausdamasis aktyviu grupės dalyviu, pajausdamas demokratiškų santykių vertingumą.
	Panašumų ir skirtumų tyrinėjimas	Kuo mes panašūs, kuo skiriamės: lytis, šeimos sudėtis, tradicijos, tautybė, pilietybė. Kuo mes panašūs, kuo skiriamės. Žaidimai: aš turiu – kas turi, mano - tavo, ką turiu aš- ką turi tu.	• 1–3 metai: žaidinamas, matydamas save veidrodyje, nuotraukose tyrinėja aš – ne aš ribas; kasdienėje rutinoje ir veiklose atsirinkdamas savo drabužėlius ar žaislus aiškinasi mano – tavo santykį, ko nors turėjimą (ką turiu aš – ką turi tu). • 3–6 metai: piešdamas save ir kitus, matuodamasis, lygindamas akių, plaukų spalvą, kalbėdamasis apie savo norus, pomėgius, gebėjimus, šeimas, namus, kartu žaisdamas ar kurdamas bendrus darbus, švęsdamas šventes, komunikuodamas su kitų tautybių bendraamžiais. Tyrinėja, kuo jis panašūs į kitus ir kuo skiriasi nuo kitų vaikų ir suaugusiųjų.

	Ryšiai tarp vaikų, jautrumas kito poreikiams	Žaidimai ir veikla šalia kitų ir kartu su kitais. Jautrumas kitų poreikiams. Istorijų skaitymas. Bendravimas, vienas kito supratimas, parama, pagalba. Kito jausmų ir norų supratimas ir atliepimas. Draugystės suvokimas, užmezgimas ir palaikymo būdai.	• 1–3 metai: mokosi būti ir veikti šalia kitų ir kartu su kitais įsitraukdamas į bendrus žaidimus ir veiklas grupelėje. Bendrose veiklose vaikas ugdosi jautrumą kito poreikiams: mokosi suprasti, ką jaučia, ko nori kitas, bando atliepti kito jausmus ar norus. • 3–6 metai: pats inicijuoja bendrus žaidimus ar veiklas, siūlo ir derina veiklos idėjas, veiksmus, siužetą, susikuria veiklos ir elgesio taisykles, padeda, paremia vienas kitą, tariasi. Išbando įvairius emocinių ryšių, abipusės simpatijos, draugystės užmezgimo ir palaikymo būdus, aiškinasi, koks draugas yra geras ir koks yra blogas.
Žmonės ir bendruomenės	Tautinis tapatumas ir pilietiškumo jausmas	Mano šalis, jos žmonės. Mano šalis žemėlapyje, gaublyje. Vietovių tyrinėjimas: Mano gyvenvietė, gatvė, namo numeris. Išvykos. Šalies simboliai. Sakmės, legendos. Dalyvavimas valstybinėse šventėse, akcijose, iniciatyvose.	• 1–3 metai: savo aplinkoje girdi gimtąją kalbą, įsitraukia į mokytojo organizuojamas veiklas su tautosakos, tautodailės, etnomuzikos motyvais, dalyvauja tautinėse ir valstybinėse šventėse. • 3–6 metai: domisi gimtąja kalba, etnine kultūra, dalyvauja etnokultūriniuose, pilietiniuose renginiuose ir edukacinėse programose. Padedamas mokytojo, pažįsta ir išreiškia pagarbą pagrindiniams savo šalies simboliams, tyrinėja šalies žemėlapi, domisi vėliavos spalvų reikšmėmis ir kitais simboliais bei kultūros objektais, iš įvairių medžiagų konstruoja savo regiono ar šalies mėgstamiausių vietų modelius. Iš pasakojimų, pokalbių grupėje, šeimose ir iš socialinės medijos vaikas pažįsta iškiliausią savo šalies ir kitų šalių asmenybes.
	Žmonių bendruomenių tyrinėjimas	Įsitraukimas ir priklausymas bendruomenei. Komunikavimas su kitomis bendruomenėmis. Kas sieja šeimos narius?	• 1–3 metai: natūraliai jaučia savo šeimą kaip bendruomenę. Vaikų grupę kaip bendruomenę pajaučia, kai užsimezga emocinis ryšys su mokytoju ir grupės vaikais. Vaiko supratimas apie šeimą ir vaikų grupę plečiasi kuriant šeimos ir grupės medį, dalyvaujant šeimos dienos grupėje, žaidžiant žaidimus, žiūrinėjant šeimos narių ir grupės vaikų nuotraukas.

			• 3–6 metai: aiškinasi savo aplinkos žmonių bendruomenių gyvenimo būdo panašumus ir skirtumus: mano šeima – kitos šeimos; ugdymo įstaigos bendruomenė – kitų įstaigų bendruomenės; mano tauta – kitos tautos; mano šalis – kaimyninės ir kitos šalys; žemyno, kuriame gyvenu, žmonės – kitų žemynų žmonės.
	Žmonių įvairovės supratimas	Žmonių apranga, veikla, maistas, tradicijos, švenčių minėjimo įpročiai. Tautos gyvenančios mano šalyje, jų įpročiai ir tapatumai. Komunikavimas nuotoliu ir gyvai. Kelionės gyvai ir virtualiai. Bendravimas ir kelionės socialinių tinklų pagalba. Pagarba žmonių įvairovei, jos priėmimas.	• 1–3 metai: pajaučia jį supančių žmonių išvaizdos, aprangos, amžiaus panašumus ir skirtumus. • 3–6 metai: žmonių panašumus ir įvairovę pajaučia, tyrinėja, supranta žaisdamas, bendraudamas gyvai, drauge ką nors veikdamas ir kurdamas, dalindamasis patyrimu ir idėjomis su artimiausioje aplinkoje bei šalyje gyvenančiais skirtingo amžiaus, lyties, tautybės, profesijos, rasės, tikėjimo, gebėjimų žmonėmis. Šalies ir pasaulio žmonių išvaizdos, aprangos, kalbų, maisto, būstų, darbų, kelionių, tradicinių menų, švenčių panašumus ir įvairovę vaikas pažįsta per įvairias medijas ir socialinius tinklus, per muzikos kūrinius, dailės darbus, virtualius susitikimus, keliones.
Savireguliacija	Emocijų ir jų raiškoms reguliavimas	Mano emocijos, jų atpažinimas, išreiškimas. Nuotaikų žymėjimas. Edukaciniai, mokomieji filmukai, istorijos apie emocijas. Diskusijos apie situacijas sukėlusias tam tikras emocijas, jų atsiradimo priežastis.	• 1–3 metai: padedamas suaugusiojo, sekdamas jo pavyzdžiu, bendraudamas su kitais vaikais, įvaldo paprastus emocijų reguliavimo būdus: parodyti, atskleisti, išreikšti emocijas, kreiptis pagalbos, pasiguosti, leisti apkabinamam, nuraminamam. • 3–6 metai: pats pradeda valdyti savo emocijų raišką, jų intensyvumą, išbando skirtingus per įvairias veiklas sužinotus būdus padedančius nusiraminti, valdyti impulsus, taikiai išlieti emocijas, sutelkti pastangas tinkamam poelgiui.

	Augimo, didėjančios galios pokyčių stebėjimas ir tyrinėjimas	Asmeninė erdvė, susiraminimo galimybės. Savarankiškumas kasdieninėje veikloje. Kūno pokyčių tyrinėjimas ir fiksavimas.	• 1–3 metai: augimą pajaučia per didėjančią savarankiškumą kasdienėse veiklose, matuodamasis išaugtus drabužėlius ar batus, naudodamas ūgio matuoklius, žiūrinėdamas anksčiau darytas savo nuotraukas. • 3–6 metai: savo galių pajauta plėtojasi jam mokantis naujų dalykų, drąsiai imantis naujų sumanymų ir lyderystės. Žaisdamas, kurdamas savo augimo tyrinėjimo veiklas pokyčius, apibūdina savo kūno augimą ir naujai įgytus gebėjimus, savo asmenines savybes, stiprybes, stiprina pasitikėjimą savimi ir savo gebėjimais. Darydamas klaidas ir jas taisydamas vaikas plėtoja atkaklumą, gebėjimą įveikti iššūkius.
	Dėmesio ir elgesio valdymas	Kaip galiu sau padėti? Emocijų valdymas žaidimo metu, bendravime, veiklose grupelėmis ir poromis. Savireguliacijos žaidimai. Palaukti savo eilės. Taisyklių laikymasis. Dėmesio išlaikymas žiūrint mokomąją medžiagą. Savo ir kitų elgesio nagrinėjimas Tinkamas – netinkama. Gera – blogai. Visi mes panašūs, bet tu pačių skirtingi.	• 1–3 metai: mokydamasis tinkamai elgtis, bendraudamas su kitais pritaiko tuos būdus, kuriuos patyrė, suprato ir perėmė iš suaugusiojo: nusišypsoti, pakalbinti, taikiai žaisti greta, mokosi dalintis, palaukti savo eilės (naudojant smėlio laikrodį, pasiimant kitą žaislą ir kt.), atsižvelgti į kito prašymus. • 3–6 metai: kelia sau paprastus asmeninius ar veiklos tikslus ir jų siekia, susidūręs su kliūtimis, keičia veikimo ar elgesio būdus, atkakliai stengiasi jas įveikti, kreipiasi pagalbos ir ją priima. Mokosi stabtelėti ir apmąstyti savo veiklą ar elgesį, kad pasirinktų tinkamiausius būdus.
Praeitis, dabartis, ateitis	Tautinio tapatumo ir pilietiškumo jausmas	Aš – tautos dalimi. Mano šeima. Mūsų bendruomenė. Valstybės simboliai. Valstybinės šventės Lietuvių	• 1–3 metai: savo aplinkoje girdi gimtąją kalbą, įsitraukia į mokytojo organizuojamas veiklas su tautosakos, tautodailės, etnomuzikos motyvais, dalyvauja tautinėse ir valstybinėse šventėse.

	tradicinės šventės, papročiai, tautosaka, amatai, tautinė apranga, maistas. Lietuva žemėlapyje. Žymūs Lietuvos žmonės. Pagarba ir tolerancija kitų socialinių, tautinių ir kultūrinių bendruomenių žmonėms. Pilietinės iniciatyvos, akcijos.	• 3–6 metai: domisi gimtąja kalba, etnine kultūra, dalyvauja etnokultūriniuose, pilietiniuose renginiuose ir edukacinėse programose. Padedamas mokytojo, pažįsta ir išreiškia pagarbą pagrindiniams savo šalies simboliams (vėliava, herbas, himnas), tyrinėja šalies žemėlapi, domisi vėliavos spalvų reikšmėmis, gintaru, Gedimino pilimi ir kitais simboliais bei kultūros objektais, iš įvairių medžiagų konstruoja savo regiono ar šalies mėgstamiausių vietų modelius. Iš pasakojimų, pokalbių grupėje, šeimose ir iš socialinės medijos vaikas pažįsta iškilią savo šalies ir kitų šalių asmenybes.
Žmonių įvairovės supratimas	Mano namai. Mano darželis. Žmonės aplink mus. Pasaulio tautos. Skirtingų šalių kalbos, tikėjimai, papročiai, šventės. Visi panašūs, bet skirtingi. Profesijos. Kelionės.	• 1–3 metai: pajaučia jį supančių žmonių išvaizdos, aprangos, amžiaus panašumus ir skirtumus, jeigu jie yra labai akivaizdūs, vaikui atkreipus į juos dėmesį, mokytojo yra įvardijami, pakomentuojami. • 3–6 metai: pajaučia žmonių panašumus ir įvairovę, tyrinėja, supranta žaisdamas, bendraudamas gyvai, drauge ką nors veikdamas ir kurdamas, dalindamasis patyrimu ir idėjomis su artimiausioje aplinkoje bei šalyje gyvenančiais skirtingo amžiaus, lyties, tautybės, profesijos, rasės, tikėjimo, gebėjimų žmonėmis. Šalies ir pasaulio žmonių išvaizdos, aprangos, kalbų, maisto, būstų, darbų, kelionių, tradicinių menų, švenčių panašumus ir įvairovę pažįsta per įvairias medijas ir socialinius tinklus, per muzikos kūrinius, dailės darbus, virtualius susitikimus, keliones. Paremiamas mokytojo, atranda ir išbando pagarbaus bendravimo su kitais žmonėmis gyvai ir nuotoliu.
Žmonių bendruomenių tyrinėjimas	Žmonių bendruomenių aplink mus. Emociniai ryšiai tarp žmonių. Rūpinimasis vienu kitais (šeima). Bendras buvimas, bendros veiklos. Draugystė. Kalbų įvairovė bendruomenėje. Papročiai, tradicijos, tautosaka,	• 1–3 metai: natūraliai jaučia savo šeimą kaip bendruomenę. Vaikų grupę kaip bendruomenę pajaučia, kai užsimezga emocinis ryšys su mokytoju ir grupės vaikais. Supratimas apie šeimą ir vaikų grupę plečiasi dalyvaujant šeimos dienose grupėje, žaidžiant savo šeimos ir kitų šeimų pasiūlytus žaidimus, žiūrinėjant šeimos narių ir grupės vaikų nuotraukas. • 3–6 metai: aiškinasi savo aplinkos žmonių bendruomenių gyvenimo būdo panašumus ir

		tautodailė. Vietiniai amatai.	skirtumus: mano šeima – kitos šeimos; ugdymo įstaigos bendruomenė – kitų įstaigų bendruomenės; mano tauta – kitos tautos; mano šalis – kaimyninės ir kitos šalys; žemyno, kuriame gyvenu, žmonės – kitų žemynų žmonės.
Praeitis, dabartis, ateitis šeimoje, bendruomenėje	Žmonių gyvenimas <i>čia ir dabar</i> . Tolima ir artima praeitis, gyvenimo pokiečiai ateityje. Mano šeimos istorija. Mano namai dabar, praeityje ir ateityje (stebi, lygina, komentuoja). Dabartis, praeitis ir ateitis žmonių gyvensenoje. Istoriniai šaltiniai (pasakojimai, knygos, filmai, skaitmeniniai informacijos šaltiniai). Apsilankymas muziejuje.	• 1–3 metai: dalyvaudamas tradicinėse ir valstybinėse šventėse, įsitraukdamas į mokytojų inicijuojamus istorinio pobūdžio naratyvinius žaidimus, klausydamasis skaitomų istorinių pasakojimų, lankydamasis muziejuose, pilyse, sužino keletą Tėvynės istorijai svarbių įvykių ir žymių veikėjų. Vaikas atpažįsta liaudies dainas ar kitą tautosakos paveldą, žmonių sukurtą praeityje. • 3–6 metai: šaltinių, pasakojančių apie praeitį ir būsimą ateitį, tyrinėjimas. Mokytojo padedamas aiškinasi, tyrinėja, diskutuoja, kas mums gali papasakoti apie praeitį, dabartį, ateitį, ir atranda keletą informacijos šaltinių: ilgaamžiai ir modernūs statiniai, senoviniai ir „ateities“ daiktai, praeityje darytos nuotraukos, iliustruotos knygos, filmai, skaitmeniniai informacijos šaltiniai. Kalbasi, ką mums pasakoja skirtingi informacijos šaltiniai ir kartu kuria praeities, dabarties, ateities paveikslus, laiko juostas. Padedamas mokytojų, atranda ir tyrinėja juos dominančias savo apylinkės istorines vietas, įskaitant įvairius paminklus, gamtines erdves, viešąsias skulptūras ir žaidimų aikšteles.	
Laiko tėkmės pajauta (čia ir dabar)	Gyvenimo ritmas. Dienos ritmas. Eksperimentai su laiko tėkmę (smėlio laikrodis, ritmo laikrodis, muzikos trukmė - ką galiu nuveikti per tą laiką). Paros dalys (rytas, diena, vakaras, naktis). Savaitės dienos. Sąvokos: vakar, šiandien, rytoj.	• 1–3 metai: laiko tėkmę pajaučia sąsajoje su savo veikla ir gyvenimo ritmu. Laiko tėkmę geriau supranta, eksperimentuodamas su skirtingos trukmės muzikinėmis atkarpomis, 1, 5, 10 minučių smėlio laikrodžiais paros trukmę ir laiko tėkmės per parą nuoseklumą patiria dëliodamas savo veiklos per dieną paveikslėlius. • 3–6 metai:: kalbėdamasis, ką veikė per dieną, savaitę, dëliodamas paveikslėlius, pradeda pavadinti paros dalis, savaitės dienas, pasako, ką veikė vakar, ką veikia šiandien, ką veiks rytoj.	

Ugdymo(si) sritis „Tyrinėju ir pažistu aplinką“

Siekiamybė		
Pasiekimų sritis	Vertybinė nuostata	Esminiai gebėjimai
Aplinkos pažinimas	Nori pažinti ir suprasti aplinkinį pasaulį, džiaugiasi sužinojęs ką nors nauja.	Pažįsta jam suprantamus gamtos objektus bei reiškinius, juos įvardija ir apibūdina, žinojimą pritaikydamas žaidimuose ir kitose veiklose.
Matematinis mąstymas	Nusiteikęs pažinti pasaulį jam suprantamais matematiniais būdais.	Atranda skaičių ir figūrų pasaulį, plėtoja supratimą ir kalbą apie skaičiavimo ir matavimo būdus, jų taikymą aplinkai pažinti, problemoms spręsti, geba išreikšti pastebėjimus apie objektų kiekį, formą, dydį, sekas, vietą ir judėjimo kryptį.
Skaitmeninis sumanumas	Nusiteikęs pažinti, išbandyti ir saugiai naudoti aplinkoje esančias skaitmenines technologijas.	Geba pažinti ir naudoti lengvai valdomas skaitmenines priemones, kurti elementarų skaitmeninį turinį, sudaryti kelių vienas po kito einančių veiksmų programas.
Sveikos gyvensenos mąstymas	Suvokia sveikos gyvensenos svarbą ir įtaką žmogaus gyvenimui	Ugdosi gebėjimą sveikai maitintis, saugiai judėti, asmens higienos įgūdžius; atranda daržovių, vaisių, buvimo gryname ore naudą žmogaus organizmui;
Tyrinėjimas	Domėsi viskuo, kas vyksta aplinkui, noriai stebi, bando ir samprotauja.	Aktyviai tyrinėja save, socialinę, kultūrinę ir gamtinę aplinką, įvaldo tyrinėjimo būdus (eksperimentavimą, stebėjimą, klausinėjimą), samprotauja apie tai, ką pastebėjo, atrado, pajuto, patyrė.
Problemų sprendimas	Nusiteikęs priimti iššūkius ir spręsti problemas.	Geba atpažinti ir įvardyti iššūkį, problemą, kliūtį, savarankiškai ir drauge su kitais ieškoti iššūkio įveikos, problemos sprendimo būdų, apsversto ir pasirenka tinkamus konkrečiai situacijai, įvertina priimtų sprendimų pasekmes.
Mokėjimas mokytis	Noriai mokosi, džiaugiasi tuo, ką išmoko.	Geba mokytis ir pradeda valdyti savo mokymosi veiklą, smalsauja, įsitraukia į savo sumanytas ir kitų pasiūlytas veiklas, aktyviai siekia tikslo, stebi, apmąsto ir koreguoja savo veiklos procesą bei rezultatus.

Turinio	Turinio	Turinio gairės	Vaiko gebėjimai pagal amžiaus tarpsnį
---------	---------	----------------	---------------------------------------

aspektai	skyriai		
Mane supantys daiktai	Atrandu daiktus	Sensoriniai žaidimai. Smulkiosios motorikos lavinimo žaidimai. Daiktų rūšiavimas, grupavimas. Veiklų aptarimas, refleksija.	• 1–3 metai: tyrinėja daiktus visais jutimais: griežia, liečia, meta, kramto, reaguoja į spalvas, garsus. pradeda rūšiuoti pagal formą, spalvą, dydį. • 3–6 metai: rūšiuoja daiktus pagal kelis kriterijus, analizuoja savybes, stebi ryšius tarp daiktų. Lavina dėmesį, rankų ir akių koordinaciją, problemų sprendimo įgūdžius.
	Daiktai ir kasdienybė	Tekstūrų, formų ir spalvų tyrinėjimas, Daiktų skirtumai ir panašumai. Aplinkos tausojimas. Tvarumo pagrindai.	• 1–3 metai: susipažįsta su aplinkos daiktais, tyrinėja jų savybes: formą, spalvą, tekstūrą, medžiagą. • 3–6 metai: lygina tos pačios ir skirtingos rūšies daiktus, atpažįsta pagal spalvą, tekstūrą, formą, kvapą. Mokosi suvokti daiktus plokštumoje. Stebi aplinkos daiktus, jų paskirtį, orientuojasi aplinkoje pagal daiktus, naudoja įrankius, mokosi tausoti.
	Daiktai ir technologijos	Technologijų raidą. Transportas ir komunikacijos priemonės. Technologiniais įrankiais, jų įvairovė, pritaikymo galimybės. Technologijų įtaka žmogaus sveikatai. Išmaniaisiais daiktais, jų veikimo būdai.	• 1–3 metai: susipažįsta ir mokosi naudotis daiktais, prietaisais, padedančiais tyrinėti ir pažinti aplinką. • 3–6 metai: Lygina gamtos ir žmogaus sukurtus daiktus, domisi jų kaita ir tobulėjimu. Susipažįsta su transporto ir ryšio priemonėmis, jas grupuoja. Naudojasi tyrinėjimui skirtais prietaisais ir išmaniaisiais daiktais, domisi jų veikimo principu.
Gyvybė	Pažįstu gyvybę	Augalų stebėjimas, jų priežiūra. Pasaulio gyvūnija, gyvenimo būdo ypatumai. Mano augintinis.	• 1–3 metai: stebi, renka, tyrinėja, grupuoja, atpažįsta ir pavadina augalų dalis. • 3–6 metai: tyrinėja augalus, atpažįsta jų dalis, supranta medžių naudą, mokosi jais rūpintis. Stebi gyvūnus, atpažįsta jų savybes, aiškinasi, kaip jie prisitaiko prie aplinkos.
	Gyvybė turi poreikių	Gamtos stebėjimas. Žalioji palangė. Matų laikai. Gamta aplink mus. Mūsų mažieji broliai. Žemė- mūsų namai.	• 1–3 metai: tyrinėja, aiškinasi, kas ir kaip vyksta gamtoje, pastebi gyvosios ir negyvosios gamtos vienovę.

			• 3–6 metai: aiškinasi organizmų poreikius: vandens, maisto, aplinkos sąlygų reikšmę. Stebi gamtos ciklus, augalų ir gyvūnų prisitaikymą prie skirtingų metų laikų. Mokosi tausoti gamtos išteklius, suvokia atliekų poveikį aplinkai.
	Netikėti atradimai	Eksperimentai su įvairiais fizikiniais reiškiniais. Tyrinėjimai su vandeniu ir jo būviais. Saulės vaikai. Vanduo – gamtos stebuklas. Šešėlių žaismas.	• 1–3 metai: tyrinėja objektus, stebi gamtos reiškinius, susipažįsta su spalvomis, išbando įvairias veiklas. • 3–6 metai: eksperimentuoja su fizikiniais reiškiniais: tamprumu, trintimi, energija, magnetizmu. Tyrinėja vandens būvius, stebi jo kitimus, eksperimentuoja su ledu, garais, skysčiais.
Skaičiavimas ir modeliavimas	Atrandu skaičius ir skaičiavimo būdus	Eilėraščiai, dainelės, judrieji žaidimai, išvykos, stalo žaidimai. Skaičiavimas pasitelkus daiktus, piešinius, rankų pirštus. Pėdos smėlyje. Vežimėlio judėjimo skirtingais kelio dangos paviršiais tyrimas.	• 1–3 metai: stebi ir yra įtraukiami į situacijas, kuriose minimi skaičiai, yra skaičiuojama. Natūraliai įgunda įvertinti daiktų rinkinio kiekį iki 5-ių. • 3–6 metai: naudodami fizines ir skaitmenines priemones, mokosi atpažinti ir paaiškinti kiekybinę informaciją perteikiančius vaizdus. Skaičiavimo užduotis atlieka suvaidindamas, nupiešdamas, parodydamas gestais, manipuliuodamas daiktais. Įsitraukia į mokytojo inicijuotus žaidimus, kuriuose skaičiuojama į priekį ir atgal. Savo aplinkoje neformaliai įsitraukia į skaičiavimo uždavinių sprendimą. Veikdamas sukurtuose kontekstuose, mokosi samprotauti, kūrybiškai taiko įgytą skaičiavimo patirtį sprenddamas problemas, pradeda vartoti žodžius, kuriais nusakomi matematiniai procesai.
	Ką apie mus ir įvykius sako duomenys	Žaidimai su suktuku, metamu kauliuku, loterijos bilietais. Klijuoja numatomų įvykių paveikslėlius, atrenka reikalingus ingredientus maistui ruošti. Diskusijos.	• 1–3 metai: pradeda nuspėjamai reaguoti į įprastus įvykius, kurių baigtį galima iš anksto numatyti. Suvokimą, kad įvykis pastovus, ugdo žaisdamas su medžiagomis ar objektais, kurie susiję su priežastimi ir pasekmėmis. • 3–6 metai: mokosi apie artimiausią aplinką kelti klausimus, į kuriuos atsakoma „taip“ arba „ne“. Įsitraukia į diskusijas su mokytoju ir kitais vaikais. Mokosi piešinyje, diagramoje ar scheme pavaizduotus duomenis suprasti, apibūdinti ir

			interpretuoti. Kartojant eksperimentus ir apklausas, pradeda suprasti, kad šalia įprastų, iš anksto nuspėjamų įvykių esama ir atsitiktinių. Žaisdamas ir stebėdamas pradeda suprasti, jog ir atsitiktinio įvykio rezultatas gali būti numatomas, ir atranda du būdus tai padaryti: eksperimentuoti praktiškai arba bandyti mąstyti logiškai. Diskutuoja apie kasdienių įvykių tikėtinumą.
Matematiniai erdvės tyrinėjimai	Matavimai kasdieninėje aplinkoje	Plėtojamas suvokimas apie matematinius būdus erdviniams objektams pažinti ir įvairias išraiškos galimybes pastebėjimams apie jų formą, dydį (ilgį, tūrį), masę, padėtį ir judėjimą tam tikra kryptimi apibūdinti. Baldų išdėstymo patalpoje plano piešimas. Daugiaaukščio namo konstravimas. Santarvinio tilto ir arkinio viaduko taikymas. Vėjo malūnėlio konstravimas.	• 1–3 metai: natūraliai įsitraukia į žaismingą veiklą su daiktais, į kuriuos galima ką nors įpilti, įdėti. Kalbinamas suaugusiųjų, supranta, ką reiškia „pilnas“ ir „tuščias“. Noriai įsitraukia į įvairias eksperimentines ir kasdienėje veikloje pasitaikančias ilgio (pločio, aukščio), masės, tūrio palyginimo veiklas. Savo pastebėjimus išreiškia parodydamas daiktus, kurie suaugusiojo apibūdinami šiomis su matavimu susijusiomis sąvokomis. • 3–6 metai: noriai įsitraukia į suaugusiųjų inicijuotas veiklas, skatinančias tyrinėti, kaip galima palyginti daiktų ilgį (plotį, aukštį) arba tūrį, kai daiktų sugretinti neįmanoma. Džiaugiasi atradęs naujus dydžių palyginimo būdus. Įsitraukia į probleminių situacijų, kuriose reikia įvertinti atstumą tarp savęs ir kitų, tarp dviejų artimos aplinkos objektų, nagrinėjimą, sugalvoti ir paaiškinti, kaip įvairiose situacijose galima palyginti dviejų trijų pažįstamų objektų atitinkamą dydį. Diskutuoja, dalinasi savo pastebėjimais ir kartu sparčiai plečia su ilgio, masės, tūrio matavimu susijusį žodyną.
	Eksperimentai su geometrinėmis figūromis	Aplinkoje esančių daiktų tyrinėjimas. Daugkartinio naudojimo vamzdelių kūrimas.	• 1–3 metai: kalbinamas suaugusiojo, ima reaguoti į tokią daiktų savybę kaip forma, spalva vis geriau suprasdamas, kai apie daiktą sakoma: „toks pat“, „panašus“, „skiriasi“, „kitoks“. Atranda, kad figūromis ir objektais erdvėje galima manipuluoti: apversti, pasukti, pastumti. Kalbinamas išmoksta pavadinti vis daugiau linijų, dvimačių (plokštumos) ir trimačių (erdvės) figūrų, džiaugiasi jas atpažindamas paveikslėlyje, aplinkoje surasdamas jų analogų. • 3–6 metai: tyrinėdamas aplinką atranda, kiek daug erdvinės informacijos yra aplink: panašumo, elementų išdėstymo, atsikartojimo, formos bendrumo. Stebėdamas, pažindamas, spontaniškai ar tikslingai tyrinėdamas realioje ar virtualioje

			aplinkoje pateiktus, atrastus ar pastebėtus matematinius objektus, atpažįsta dvimates figūras, trimates figūrą, mokosi apibūdinti ir palyginti jų pagrindinius elementus, grupuoti, komponuoti, konstruoti skirtingų dydžių figūrų (objektų) sekas. Eksperimentuodamas atranda, kad sudėtingesni objektai gali būti gaunami ir vaizduojami kaip paprastesnių, gerai pažįstamų objektų junginys. Savo pastebėjimus išreiškia piešiniuose, lipdiniuose.
	Kaip apibūdinti vietą ir padėtį	Judrieji žaidimai ir veiklos. Eksperimentai vidaus ir lauko aplinkoje.	• 1–3 metai: dalyvaudamas judriuose žaidimuose ir veiklose palaipsniui išmoka vis tiksliau apibūdinti savo ir objektų padėtį bei vietą kitų objektų ir žmonių atžvilgiu. Žaisdamas ir eksperimentuodamas vidaus ir lauko aplinkose, įgyja vis daugiau patirties pasirinktu būdu (gestais, kalba, piešiniais ar vadovaudamiesi instrukcijomis). Noriai įsitraukia į vaizdinių, garsinių, žodinių, judesio, pojūčių, skirtingų kategorijų objektų sekų AB (BA) kopijavimo, pratęsimo, atkartojimo, atpažinimo veiklas. • 3–6 metai: žaisdamas ir eksperimentuodamas vidaus ir lauko aplinkose, įgyja vis daugiau patirties pasirinktu būdu (gestais, kalba ar piešiniais, vadovaudamasis instrukcijomis) duoti nurodymus apie objekto judėjimo kryptį (į kairę, į dešinę, į priekį, atgal) ir buvimo vietą (viduje, išorėje ir kt.) arba sekti kitų atitinkamus nurodymus. Modeliavimo idėją atranda drauge su mokytoju palaipsniui susipažindamas su sekų AB, BA ... modeliais (raidėmis pažymima grupė elementų, kurie nuosekliai pasikartoja sekoje). Su kiekvienu sekos modeliu susipažįsta nuosekliai, mokosi jį atpažinti, nukopijuoti, pratęsti seką, rasti jos trūkstamą narį, sukurti kitą to paties modelio sekos pavyzdį.
Skaitmeninių technologijų pasaulis	Skaitmeninis raštingumas	Vaizdo įrašai, žaidimai, garsinės knygelės, ugdomosios programėlės. Piešimas, fotografavimas, garso ir vaizdo žiūrėjimas.	• 1–3 metai: žaisdamas, tyrinėdamas aplinką, domisi grupėje ir lopšelyje-darželyje, esančiais įvairiais jo amžių atitinkančiais išmaniaisiais daiktais be ekranų (žaislais, robotukais, rašikliais ir kt.); • 3–6 metai: apie objektus ir reiškinius, kurių neįmanoma tiesiogiai matyti, paliesti, išgirsti, gauna informaciją naudodamasis išmaniaisiais įrenginiais, realiu laiku jungdamasis prie nuotolinių įrenginių ir informacinių svetainių. Skaitmeninių

			priemonių saugaus ir atsakingo naudojimo, virtualaus bendravimo taisyklės sužino ir mokosi taikyti jas aptardamas su suaugusiuoju, nagrinėdamas įvairias situacijas ir pavyzdžius.
	Veiksmų sekos ir problemų sprendimas	Žaidimai su kamuoliu, kaladėlių dėliojimas. Žaidimų stebėjimas. Kasdieniai žaidimai, konstravimas, dalyvavimas projektinėse ir kt. veiklose.	• 1–3 metai: žaisdamas atlieka dviejų nesudėtingų, jam suprantamų veiksmų sekas (pavyzdžiui, paimti kamuolį ir paduoti draugui, linguoti ir ploti, dėlioti kaladėles). • 3–6 metai: veiksmų sekas (algoritmus) problemoms spręsti suvokia ir elementariai taiko stebėdamas, žaisdamas, nagrinėdamas ir įvardydamas įvairių procesų, kasdienių darbų ir veiklų atlikimą žingsniais, veiksmų eiliškumą, susitarimus-taisykles. Žaisdamas mokosi žodines komandas pateikti vaizdiniais, garsiniais ir kitais simboliais bei atlikti jais žymimus veiksmus. Užrašo komandų sekas simbolių sekomis ir mokosi jas „perskaityti“ bei atlikti. Nurodo, kuo skiriasi rezultatai, kai komandas atlieka žmogus ir robotas. Su žaidybinėmis programavimo aplinkomis susipažįsta programuodami paprasčiausias animacijas, žaidimus, dėliodamas komandų blokų sekas ir jas vykdydamas.

Ugdymo(si) sritis „Aš kalbų pasaulyje“

Siekiamybė		
Pasiekimų sritis	Vertybinė nuostata	Esminiai gebėjimai
Kalbų supratimas	Domisi žodiniiais ir nežodiniiais komunikavimo būdais, yra nusiteikęs išklaudyti ir suprasti kitą.	Klausosi ir supranta kitų kalbėjimą, įvairiomis formomis, būdais ir priemonėmis perteikiamas prasmės, amžių atitinkančius įvairaus pobūdžio tekstus.
Kalbinė raiška	Nusiteikęs kalba ir kitomis komunikavimo priemonėmis bendrauti su kitais, išreikšti savo patirtį, jausmus, mintis ir emocijas.	Naudodamas žodines ir nežodines raiškos priemones, dalinasi savo patirtimi, jausmais, mintimis, įsitraukia į pokalbį ir jį plėtoja, pasakoja, atpasakoja ir kuria paprastas istorijas, kopijuoja aplinkoje matomus žodžius, parašo savo vardą.

Turinio aspektai	Turinio skyriai	Turinio gairės	Vaiko gebėjimai pagal amžiaus tarpsnį
Kalbų supratimas	Klausymas	Kalbiniai žaidimai. Kūno kalba ir verbalinė raida. Garsų žaidimai. Aplinkos garsai, ritmai. Eilėraščiai. Dainelės. Lėtas knygų skaitymas. Raidžių ritminė muzika. Mįslės, skaičiuotės, greitakalbės.	• 1–3 metai: ugdosi kalbos suvokimo gebėjimus. Atkreipia dėmesį į kalbėjimą, plečia pasyvų ir aktyvų žodyną, girdėdami suaugusiojo kalbą, pasižyminčią aukštesniu balso tonu, ryškia emocija intonacija. Ugdosi foneminę klausą ir fonologinį suvokimą, mokosi sutelkti dėmesį ir klausytis, žaisdamas suaugusiojo inicijuojamus garsų žaidimus, klausydamasis įvairių aplinkos garsų, ritmų, eilėraščių, dainelių gimtą ir kitomis kalbomis, atlikdami įdomias, aktualias, bet neilgai trunkančias veiklas. • 3–6 metai: aktyviai įsitraukdamas į bendravimą su mokytoju ir kitais vaikais veiklas, plėtoja kalbos supratimą, „atranda“ žodžių prasmes, ugdosi trumpalaikę ir ilgalaikę atmintį, kalbinę vaizduotę, skatinančią mintis išreikšti žodžiais. Klausosi gyvai pasakojamų ir įrašytų įvairaus stiliaus ir turinio tekstų apie aplinką, įvykius, reiškinius, taip pat savo ir kitų vaikų kalbos įrašų.
	Žodinės kalbos suvokimas	Vaidmenų žaidimai. Spalvų akvariumas. Viskas apie mane. Pirmųjų žodžių teatras. Pavadinink vienu žodžiu. Ten gyvena raidės. Daikto ir piešinio dialogas.	• 1–3 metai: supranta savo ir artimųjų vardus, paprastus klausimus ir prašymus, artimiausios aplinkos daiktų, reiškinių ir veiksmų pavadinimus. Supranta skaitomus nesudėtingus trumpus tekstus, pasakojamas istorijas ir jose vykstančių įvykių seką, suvokia su dienvakarėmis susijusius paaiškinimus. Plečia kalbos supratimą dalyvaudamas mokytojo siūlomose aktyviose veiklose ir kasdienės rutinos situacijose, kurios su vaiku aptariamos jų vyksmo metu. • 3–6 metai: žodinės kalbos supratimą ugdosi dalyvaudamas grupinėse veiklose, kuriose aktyviai bendrauja. Vaiko žaidimai padeda ugdyti žodinės kalbos supratimą. Visose aplinkose, kuriose veikia vaikas, sukuriama natūralios sąlygos kalbos prasmės supratimui plėtoti.

	Nežodinės kalbos suvokimas	Kūno kalba. Ženkla ir gestai. Bendravimo paveikslėliai. Atpažink save. Radinių dialogas. Mažieji režisieriai. Bežodis, bespalvis	• 1–3 metai: aktyviai plečia žodinės kalbos suvokimo ir vartojimo gebėjimus, padedamas kalbinančiojo veido išraiškos ir gestų. Plėtoja nežodinės kalbos suvokimą ir aktyviai įsitraukia į mokytojo siūlomas veiklas, jei mokytojo kalbą lydi kūno kalba.
		filmas.	• 3–6 metai: atpažįsta gestus, mimikas ir į jas reaguoja žodine arba nežodine raiška, demonstruodamas augantį kritinį mąstymą apie tai, ką mato ir girdi. Įsitraukia į alternatyviąją komunikaciją, kūrybiškai naudojami gestais, reikšdamas emocijas ir poreikius.
	Rašytinės raiškos ir vaizdinės informacijos suvokimas	Bendravimo paveikslėliai. Emocijų kortelės. Sutartiniai ženklai. Šiltos ir šaltos raidės. Skaičiavimo bokštai.	• 1–3 metai: kreipia dėmesį į aplinkoje esančias raides, žodžius, simbolius, stebi rašančiuosius, domisi įvairiomis rašymo, vaizdinės informacijos pateikimo priemonėmis, varto knygeles, rodo į paveikslėlius, tyrinėja kitą vaizdinę informaciją. • 3–6 metai: rodo augantį domėjimąsi ženklais, simboliais, vėliau ir rašytiniais ženklais, suaugusiojo skaitomu tekstu. Kopijuoja ženklus ar nesudėtingus paveikslėlius pagal pavyzdį ar iš atminties. Vartydamas knygeles, žaisdamas kortelių žaidimus, plečia vaizdinės informacijos ir rašytinių simbolių suvokimą. Pradedą suprasti pateikiamą jam aktualią rašytinę ir vizualinę informaciją.

Kalbinė raiška	Kalbėjimas	Pokalbiai. Pasakojimai. Siužetiniai, režisūriniai, žodiniai žaidimai. Viskas apie mane. Metų laikų paletė. Interjero dizaineriai. Pokalbis telefonu. Raidžių ritminė muzika. Statiniai. Elektros energija. Paprastieji mechanizmai.	1–3 metai: mėgdžiojimu, skiemenų ar žodžių pakartojimais, veiksmis, mimika ir pantomimika dalyvauja paprastuose žodiniuose žaidimuose. Kartoją girdėtus trumpus kūrinėlius, dalyvauja pokalbiuose, kalba kelių žodžių vientisiniais sakiniais, taiko pagrindines gramatikos taisykles. 3–6 metai: kalbinės raiškos būdus tyrinėja keisdamas balso stiprumą, kalbėjimo tempą, intonaciją, eksperimentuodamas garsais ir žodžiais, kurdamas naujadarus, žaisdamas kalba ir kurdamas savo kalbas. Taisyklingai taria daugumą gimtosios kalbos garsų, atpažįsta garsus žodyje, skiria gimtosios kalbos žodžius nuo išgirstų kitos kalbos žodžių. Nuolat plečia žodyną, susijusį su kasdieniu gyvenimu, artimiausia aplinka, gamta, technika, objektų savybėmis, būsenomis.
	Bendravimas ir komunikacija	Knygos. Filmukai. Siužetiniai vaidmens žaidimai. „Ateivių“ kalba. Kalbiniai žaidimai. Skaitmeniniai informacijos šaltiniai.	1–3 metai: pasitelkia žodinę ir nežodinę raišką aktyviai bendraudamas ir komunikuodamas su suaugusiais ir bendraamžiais įvairiose veiklose. Į pokalbius su kitais mokosi įsitraukti, kalbinamas suaugusiojo, atsakydamas į klausimus. 3–6 metai: yra aktyvus komunikacijos proceso dalyvis: kalba sau, kitiems, klausinėja, užkalbina, prašo, pašaukia, nurodo kartais laikydamasis elementarių kalbinio etiketo normų. Mokosi kelti klausimus, bando vartoti naujai sužinotas sąvokas, vaizdingus žodžius, argumentuoti, plėtoti diskusijas, reflektuoti savo patirtį, žodinę raišką papildydamas gestais, judesiais, mimika, iliustruodamas aplinkos objektais, schemomis, piešiniais.

Rašytinė raiška	Piešimas ant smėlio, popieriuje, ant vandens. Kopijavimas. Laiškų, žinučių rašymas. Skaitmeninių technologijų kalba.	1–3 metai: plėtoja rašytinės raiškos gebėjimus mėgdžiodamas suaugusiuosius ir eksperimentuodamas: stebėdamas rašančiuosius ar piešiančiuosius, bandydamas imituoti, braukti, keverzoti, piešinėti, palikdamas ženklus smėlyje, popieriuje, vandenyje. 3–6 metai: kopijuoja matomus simbolius, raides, žodžius, kuria savo ženklus ir simbolius, puošia ir apipavidalina užrašytas raides ar ženklus siedamas juos su realiais objektais. Rašytinės raiškos gebėjimus ugdo atradamas raides skaitmeniniuose įrenginiuose, siedamas jas su ranka užrašytais bei spausdintomis raidėmis, rašydamas spausdintines raides ar skaitmenis ranka ir kompiuteriu. Rašo atskiras raides, savo vardą, paprastus žodelius.
Kalbų įvairovės ir kalbinės tapatybės	Pasveikinimai. Palinkėjimai. Knygos, parašytos įvairiomis kalbomis. Garso įrašai įvairiomis kalbomis. Įvairiakalbiai stalo žaidimai.	1–3 metai: domėjimasi skirtinga kalbine raiška (bendrine kalba, tarmėmis), skirtingomis kalbomis ir kultūromis skatina suaugusiojo pasakojimai apie kitas šalis, kultūras, kalbas, jų atmainas. 3–6 metai: ugdosi kalbų įvairovės suvokimą ir formuojasi kalbinę tapatybę, mokosi atpažinti skirtingas kalbas, suprasti kita kalba kalbančiųjų intencijas, žaisdamas vaidmenų, naratyvinius, stalo ir žodžių žaidimus, įsitraukdamas į kūrybines ir kitokias aktyvias veiklas su kitomis kalbomis kalbančiais bendraamžiais, bendraudamas su svečiais, jungdamasis į tinklus su kitų šalies regionų ir kitų šalių vaikais, klausydamasis skaitomų istorijų, skaitydamas knygutes dviem ar keliomis kalbomis, žiūrėdamas filmukus.

Ugdymo(si) sritis „Kuriu ir išreiškiu“

Siekiamybė		
Pasiekimų sritis	Vertybinė nuostata	Esminiai gebėjimai
Estetinis suvokimas	Domisi, gėrissi, grožisi gamtine ir kultūrine aplinka.	Atpažįsta įvairius gamtinės ir kultūrinės aplinkos reiškinius, reaguoja į juos, jaučia, suvokia ir, remdamasis savo supratimu, aptaria estetinius jų ypatumus, dalinasi asmeninėmis estetinėmis patirtimis, džiaugiasi savo ir

		kitų kūryba.
Meninė raiška	Domisi menų kalbomis, jaučia meninės raiškos džiaugsmą.	Pagal savo išgales tyrinėja menų kalbas, spontaniškai ir tikslingai išreiškia emocijas, išpūdžius, mintis, idėjas jau įvaldytomis meninės raiškos priemonėmis, atpažįsta savo meninius pomėgius, vartoja paprasčiausias jam žinomas ir suprantamas menines sąvokas savo patirčiai išreikšti.
Gebėjimas žaisti	Nusiteikęs kartu su kitais vaikais plėtoti žaidimus, kurdamas vaikų žaidimo kultūrą.	Individualiai ir drauge su kitais žaidžia ir pats kuria įvairius žaidimus: režisūrinius, vaidmenų ir žaidimus su taisyklėmis, moka laikytis skirtingų žaidimų taisyklių.
Kūrybiškumas	Nusiteikęs drąsiai kurti ir autentiškai išreikšti save, noriai tyrinėti naujas idėjas.	Pasitelkia patirtį ir vaizduotę, tyrinėja savo ir kitų idėjas, randa būdų ir priemonių parodyti originalumą ir išradingumą įgyvendinamas, kūrybinis sumanymas, aptaria tai su kitais.
Judraus gyvenimo įpročiai	Domisi įvairiais žaidimais, sporto šakomis, jas išbando savarankiškai.	Patiria judėjimo džiaugsmą žaidžiant bei tyrinėjant aplinką, tuo pačiu pažįsta savo kūno ribas ir galimybes.

Turinio aspektai	Turinio skyriai	Turinio gairės	Vaiko gebėjimai pagal amžiaus tarpsnį
Žaidimas	Žaidimas – kaip kūno galimybių tyrinėjimas	Judesio žaidimai. Estafetės. Spartakiada. Varžybos.	1–3 metai: spontaniškai judėdamas ir sąveikaudamas su aplinka, ima pažinti savo kūno galimybes. Labiausiai pasisėkusių judesių ir garsų vis tikslingiau kartoja, ima jais žaisti, manipuliuoti, siekdami socialinio atsako. 3–6 metai: dalyvaudamas abipusiuose žaidinamuose, pažįsta savo kūno ribas ir galimybes, veido, balso išraiškingumą ir išmoka inicijuoti bei palaikyti žaismingas socialines sąveikas, susikurdamas artimumo ir saugumo jausmą.

	Žaidimas – kaip aplinkos ir veikimo su aplinkos objektais tyrinėjimas	Žaidimai lauke. Žaidimai ant sensorinio padėklo. Šviesos stalo žaidimai. Žaidimai ir žaidimo erdvės iš antrinių žaliavų.	• 1–3 metai: įvaldęs savo kūno judesius, vis plačiau juda erdvėje ir, žaisdamas su įvairiais objektais bei daiktais, drąsiai tyrinėja jį supančią aplinką. • 3–6 metai: žaisdamas su tikslingai atrinktais žaislais, išmoksta pasirinkti arba ir pats susikurti erdves savo žaidimams.
	Žaidimas – kaip savo patirčių ir socialinių santykių tyrinėjimas	Socialinio bendravimo žaidimai: Mano namai. Šeima. Profesijos.	• 1–3 metai: žaidžiant nuolat, gebėjimai tobulėja, ima žaisti didesnėse grupelėse, išmoksta tikslingai kurti žaidimo erdves ir konstruoti sudėtingesnius žaidimo siužetus, pasitelkdamas vaizduotę ir įtraukdamas fantastinių elementų. • 3–6 metai: įgudusio vaiko žaidimai tampa tęstiniais, prieš žaisdamas aptaria žaidimo temą, planuoja siužetą, lanksčiai kaitalioja vaidmenis, pats kontroliuoja vienas kito veiksmus ir geba spręsti kylančius nesutarimus.
	Žaidimas – kaip simbolinių taisyklių tyrinėjimas, kūrimas ir laikymas	Dėlionės. Mozaikos. Slėpynės. Gaudynės. Stalo žaidimai.	• 1–3 metai: žaidimus su taisyklėmis ima žaisti padedamas labiau įgudusių vaikų arba suaugusiųjų. Pradėdamas nuo paprastų žaidimų, palaipsniui pereina prie sudėtingesnių žaidimų formų. • 3–6 metai: įgudęs žaisti žaidimus su taisyklėmis, noriai žaidžia didaktinius ugdomojo pobūdžio žaidimus ir pats pradeda juos kurti. Savarankiškai žaisdamas ir kurdamas vis naujus žaidimus, sutelkia visus savo gebėjimus, atskleidžia savo pomėgius ir stiprybes.
Muzika	Ankstyvasis muzikos ugdymas	Aplinkos garsai. Rateliai. Skanduotės. Muzikiniai žaidimai. Muzikinių kurinių klausimas.	• 1–3 metai: mėgdžiodamas aplinkos garsus, sutelkia dėmesį į aplinką, pradeda suvokti struktūrą, atkartoja toninius ir ritminius darinius, pradeda suprasti dainavimo ir kvėpavimo svarbą, skandavimą derina su judėjimu. • 3–6 metai: perpratęs muzikos kalbą, susitelkia į savo dainavimą, skandavimą, jį derina su kvėpavimu ir judesiais. Išmoksta vertinti, įsiklausyti, atlikti muziką ir

			renkasi, kas jam patinka.
	Melodiniai ir ritminiai dariniai.	Lopšinės. Žaidinimai su judesiais, katutės. Gyvūnijos apdainavimai, garsų kartojimas. Skaičiuotes.	• 1–3 metai: supratimą apie jį supančią aplinką plečia dainos, skanduotės ir ritmiškai atliekami eilėraščiai. Palengva pratinasi ploti, trepsėti, siūbuoti ar skanduoti savarankiškai. Girdėdamas įvairias dermes ir intonacinius bei ritminius darinius aplinkoje, plečia savo muzikinį žodyną. • 3–6 metai: plečia dainų ir skanduočių repertuarą, mokosi atskirti, ar garsai, dariniai ir melodijos yra panašios, ar skirtingos, atpažįsta anksčiau girdėtas melodijas. Judesiu rodo muzikinę frazę, gerina kvėpavimo įgūdžius, plečia vokalinį diapazoną, spontaniškai dainuoja dainas, kuriose juntamas metras, pasikartojantys ritmo dariniai ir tonacija.
	Garsų pasaulis	Muzikuoti kūno perkusija ir instrumentais. Muzikos elementų įvairovė (melodija, ritmas, harmonija, tembras, tempas ir dinamika). Įvairių stilių, epochų ir kultūrų muzikos klausimasis.	• 1–3 metai: muzikuodamas kūno perkusija ir instrumentais, lavina motoriką ir raumenų kontrolę. • 3–6 metai: klausosi muzikos mokytojui taikant įvairius aktyvaus dalyvavimo metodus. Klausosi įvairių stilių, epochų ir kultūrų muzikos, kad būtų kuriama turtinga muzikinė aplinka.
Šokis	Judesio tyrinėjimas	Šokiai. Rateliai. Spontaniškas judėjimas. Diskoteka.	• 1–3 metai: turi individualų vidinį motorikos vystymosi tempą, ritmą ir stilių. Juda natūraliai, džiaugsmingai, judesys yra spontaniškas, neturintis struktūros. Judesio kalba išreiškia savo mintis ir emocijas, pažįsta pasaulį per fizinę ir jutiminę patirtį. • 3–6 metai: judėdamas mėgaujasi įvairiais judesiais, tyrinėja tempą, ritmą, dinamiką ir erdvę, susipažįsta su judėjimo įvairove, patiria judesio elementus ir jų derinius, susieja spontaniškus judesius su šokio elementais.
	Judesio elementai	Šuoliukai, pritūpimai, sukiniai. Paprasti judesio žingsneliai. Judėjimas erdvėje.	• 1–3 metai: palankioje erdvėje judėdamas pradeda jausti laiką – suvokia laiko trukmę,

		Judėjimo ritmas.	supranta judėjimo tempą, juda greitai arba lėtai, jaučia ritmą, instinktyviai šokinėja pagal tolygų ritmą. • 3–6 metai: atskiri judesiai padeda išlaisvinti kūno koordinaciją ir plastiškumą, mokosi koordinuoti savo kūną. Naudoja laisvus tekamuosius judesius, kurie padeda kontroliuoti kūno energiją ir įtampą. Augdamas ir judėdamas mokosi valdyti savo kūną: judėti ta pačia puse, išlaikyti pusiausvyrą, demonstruoti lankstumą, reguliarų ir gilų kvėpavimą.
	Šokio kultūra	Įvairių kultūrų pažinimas per šokį. Šokis poroje. Individualus šokis. Rateliai. Etiketo ir scenos kultūros taisyklės. Šokio žingsnių seka. Šokių stiliai. Šokio tempas.	• 1–3 metai: dalyvaudamas kūrybiniuose šokio žaidimuose, projektuose, įgyja etiketo ir scenos kultūros taisyklės. • 3–6 metai: šokdamas tyrinėja, fantazuoja, eksperimentuoja su garsais, balsais, judesiais, fizinėmis medžiagomis ir siužetais, generuoja idėjas tolesniam kūrybos etapui. Mokydamasis šokių, supranta jų kompoziciją, stebi kitus, derina šokio meną su kitais menais ir kalba, nusako šokio tempą, nuotaiką.
Dailė	Vizualaus pasaulio tyrinėjimas	Spalvų paletė. Štampavimas. Geometrinės formos, jų paieška mūsų aplinkoje. Paviršių faktūros.	• 1–3 metai: stebi ir reaguoja į mokytojo santykį su aplinkos objektais. Per ugdymo(si) aplinkos stebėjimą ir tyrinėjimą ima suprasti aplinkos daiktų ir objektų formas, spalvas, dydžius, kontūrus, ant jų krintančią šviesą, šešėlius. • 3–6 metai: vizualusis ir pirmųjų meninių sąvokų žodynas gausėja, kai mokytojai tyrinėjimo metu komentuoja vaizdus, įvardija spalvas, formas, faktūras, estetinius potyrius.
	Vizualinės raiškos priemonių	Šiltos ir šaltos spalvos. Nuo taško iki linijos. Linijų įvairovė. Pagrindinės spalvos. Išvestinės spalvos. Tapyba ir kuriamų vaizdų tyrinėjimas pirštais.	• 1–3 metai: spontaniškai tyrinėja vizualinės raiškos priemones: jas liečia, judina, brauko, spaudo, teploja dažais, pirštukais; pastebi pėdsaką, spalvą, liniją, dėmę, pajaučia tekstūrą, skirtingų faktūrų medžiagiškumo paviršius. Remdamasis patyrimu pradeda suprasti rankos judesių ir piešimo priemonės paliekamo pėdsako ryšį. • 3–6 metai:

			spontaniškai kuriamų vaizdų atradimas, stebėjimas, tyrinėjimas perauga į tikslingą grafinių ir spalvinių vaizdų kūrimą – piešimą. Įsitraukdamas į kūrybines veiklas išbando ir tyrinėja įvairias grafinės ir spalvinės raiškos priemones ir medžiagas.
	Grafinė ir spalvinė raiška	Monotipija. Lino raižinis. Grotažas. Koliažas. Fotografija. Tapybos darbų analizė.	• 1–3 metai: individualiai ir drauge su kitais džiaugsmingai tyrinėja spalvinės ir grafinės raiškos galimybes eksperimentuodamas su dažais, juos maišydamas, žaisdamas linijomis, dėmėmis. • 3–6 metai: piešdamas ir kurdamas su įvairiomis priemonėmis ir piešimo įrankiais, plėtoja savo grafinę ir spalvinę raišką; įgyvendina savo kūrybines mintis ir idėjas, renkasi priemones, įrankius bei technikas grafiškai ir spalvinei raiškai.
	Erdvinė raiška	Modeliavimas, konstravimas (mano miestas, namo namas ir t.t.). Antrinių žaliavų panaudojimas, suteik „antrą gyvenimą“.	• 1–3 metai: žaisdamas su skirtingų dvimačių ir trimačių formų objektais, įvairiomis figūromis, čiupinėdamas, minkydamas, stebėdamas juos realioje ir virtualioje erdvėje, atranda erdvinį pasaulį ir erdvinės raiškos galimybes. • 3–6 metai: modeliuoja ir komponuoja dvimates ir trimates figūras veikdamas su įvairiomis medžiagomis: lipdydamas skirtingų formų objektus, konstruodamas erdvinius objektus iš skirtingų medžiagų: kaladėlių, gamtinės medžiagos, buities rakandų, karštų klijų, antrinių žaliavų, naudodamas 3D pieštukus.
Teatras	Vaidybos tyrinėjimas	Šešėlių teatras. Pirštinių lėlės. Inszenizacijos. Apsilankymas teatro spektakliuose. Vaidinimai tėvams ir grupės draugams. Kūno judesio ir dainavimo jungtis.	• 1–3 metai: pažįsta ir patiria teatro meno reiškinius įstaigoje ir už jos ribų stebėdamas ir dalyvaudamas teatro pastatymuose ikimokyklinio amžiaus vaikams: šokio, lėlių, dramos, operos ir kt. • 3–6 metai: atlikdamas simbolinius vaidmenis, naudoja išraiškingus kūno judesius, veido mimiką, balso intonacijas, giliai išgyvena kuriamas situacijas ir kartu mokosi tiksliau, aiškiau, autentiškai, kūrybiškai perteikti savo išgyvenimus.

4.2. Ugdymo(si) procesas

Rengiant ikimokyklinio ugdymo programą vadovaujamosi universalus dizaino mokymuisi (UDM) modeliu. Universalus dizainas mokymuisi yra kiekvieno vaiko sėkmingą ugdymąsi laiduojanti įtraukaus ugdymo organizavimo prieiga. Visavertę įtrauktį užtikrina prigimtinių kiekvieno vaiko ugdymosi skirtumų pripažinimas ir kokybiškai įgyvendinamos esminės ugdymo(si) proceso modeliavimo kryptys:

- ✓ vaiko įsitraukimas į ugdomąją veiklą, sudominant ir sužadinant pozityvias emocijas;
- ✓ gilėjantis supratimas, gaunant ir tyrinėjant informaciją įvairiais būdais;
- ✓ įgytos patirties raiška, savarankiškai sugalvojant idėją, ją įgyvendinant, atspindint ar aptariant rezultata.

Ugdymo(si) procesas organizuojamas kaip dinamiška ir lanksčiai pritaikoma veikla, atsižvelgiant į vaiko individualius poreikius, gebėjimus ir nuotaiką.

4.3. Ugdymo(si) aplinkos

Ugdymo(si) aplinkos kūrimas grindžiamas universalus dizaino mokymuisi (UDM) principais, kurie užtikrina visų vaikų aktyvų dalyvavimą, nepriklausomai nuo jų individualių poreikių ar gebėjimų (Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerija, 2024). Ugdymo(si) aplinka yra pritaikyta tam, kad skatintų vaiko kūrybiškumą, bendradarbiavimą ir sveiką gyvenimo būdą. Ugdymo(si) erdvės pritaikomos vaiko poreikiams, užtikrinant fizinį ir emocinį saugumą, skatinamos jų smalsumą, tyrinėjimą ir kūrybiškumą. Ugdymo(si) kontekstai kuriami, kad vaikas galėtų tyrinėti, eksperimentuoti ir dalyvauti įvairiose veiklose per skirtingus jautimus – regėjimą, klausą, lietimą, judesį. Aplinka organizuojama taip, kad būtų lengvai keičiama ir pritaikoma pagal vaiko interesus, jo amžiaus tarpsnio ypatumus ir besikeičiančios ugdymo(si) situacijas. Aplinka skatina vaiko tarpusavio bendravimą, savitarpio pagalbą, bendradarbiavimą su suaugusiais ir socialiniais partneriais.

Bendravimas ir bendradarbiavimas su šeima yra būtinas užtikrinant kokybišką ugdymo(si) tęstinumą ir dermę tarp ugdymo įstaigos ir namų aplinkos (Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerija, 2024).

Ugdymo erdvės yra pritaikytos vaiko poreikiams – šviesios, patogios, su žaislingomis ir interaktyviomis priemonėmis, kurios skatina mokymąsi per žaidimą ir kūrybą. Pasirūpinama, kad aplinka būtų saugi tiek fiziškai, tiek emociškai. Patalpos ir lauko teritorijos pritaikytos įvairioms veikloms: kūrybinėms dirbtuvėms, fiziniams užsiėmimams, poilsiui ir relaksacijai, bendravimui grupėse. Tai skatina vaiko emocinį ir fizinį gerbūvį, užtikrinant jo integruotą ugdymą.

Aplinka skatina sveikus pasirinkimus, pvz., teikiant galimybes užsiimti fizine veikla, siūlant sveikus užkandžius, ir užtikrinant, kad ugdymo procesas apimtų ne tik žinias, bet ir praktinį sveikos gyvensenos įgūdžių taikymą.

Ugdymo(si) aplinka yra atvira ir orientuota į bendradarbiavimą su šeimomis bei vietos bendruomene. Tai įgalina bendrą vaiko vystymąsi, palaiko sveiką ir pozityvų socialinį klimatą, kuriame visi jaustųsi palaikomi ir vertinami.

V SKYRIUS

VAIKŲ PAŽANGA IR UGDYMO(SI) TĘSTINUMAS

Vaikų pažanga. Ikimokyklinio ugdymo vaiko raidos ir ugdymo(si) pažangos rezultatai bus vertinami pagal šias pasiekimų sritis: kasdienio gyvenimo įgūdžiai, fizinis aktyvumas, emocijų suvokimas ir raiška, savireguliacija ir savikontrolė, savivoka ir savigarba, santykiai su suaugusiaisiais ir bendraamžiais, aplinkos pažinimas, matematinis mąstymas, skaitmeninis sumanumas, kalbų supratimas, kalbinė raiška, estetiškas suvokimas, meninė raiška; kūrybiškumas, tyrinėjimas, problemų sprendimas, gebėjimas žaisti, mokėjimas mokytis.

Vaiko pažanga per šį ugdymo(si) procesą yra matuojama pagal įvairius aspektus, įskaitant emocinį, socialinį, intelektualinį ir fizinį vystymąsi. Ugdymo metu stebima ir vertinama vaiko pažanga įvairiais būdais, naudojant tiek savarankiškus, tiek bendradarbiavimo metodus. Vaiko pažangą lemia jo gebėjimas pasitikėti savimi, išreikšti ir valdyti emocijas, prisidėti prie bendruomenės, išreikšti savo mintis ir nuomones bei pritaikyti žinias realiame gyvenime.

Ugdymo(si) tęstinumas. Ugdymo veiklos yra planuojamos taip, kad vaikui būtų nuosekliai pateikiami nauji iššūkiai, kurie atitinka jo amžiaus grupės galimybes ir padeda tobulinti jau įgytus įgūdžius. Tai reiškia, kad vaikui yra suteikiama galimybė tobulėti tiek pagal savo individualius gebėjimus, tiek grupėje.

Vaikas, išmokęs pagrindinius įgūdžius, gali pereiti prie sudėtingesnių užduočių ir projektų, kurie apima daugiau savarankiškumo ir bendradarbiavimo. Tai užtikrina, kad vaiko žinios ir įgūdžiai nuolat plėtojami, tuo pačiu metu išlaikant džiaugsmą ir motyvaciją mokytis. Vaikas mokosi ne tik atlikti užduotis pagal pateiktus nurodymus, bet ir savarankiškai priimti sprendimus, planuoti savo veiksmus ir mokytis iš savo klaidų. Tai užtikrina, kad jo gebėjimai ir įgūdžiai bus naudojami gyvenimo situacijose ir tęsis už ugdymo proceso ribų.

Ugdymo proceso tęstinumas priklauso ir nuo bendruomenės, šeimos, pedagogų ir kitų suaugusiųjų įsitraukimo. Tėvai (globėjai) ir bendruomenės nariai aktyviai dalyvauja ugdymo procese, o tai skatina vaiko ilgalaikį susidomėjimą mokymusi ir užtikrina, kad įgytos žinios ir įgūdžiai būtų tęsiami ir už Lopšelio-darželio ribų.

Vaiko pažanga nuolat vertinama ne tik pagal užduočių atlikimą, bet ir atsižvelgiant į jo socialinius įgūdžius, kūrybiškumą, emocinę gerovę ir bendrą požiūrį į mokymąsi. Vertinimo rezultatai naudojami ne tik siekiant motyvuoti vaiką, bet ir koreguojant ugdymo turinį bei metodus, kad būtų pasiektas optimalius ugdymosi rezultatus.
